

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS
INFORMACIJOS IR KOMUNIKACIJOS DEPARTAMENTO
TYRIMŲ SKYRIUS

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel.: (8 5) 239 6170 / 239 6185
El. p.: tyrimai@lrs.lt; info@lrs.lt; ikd@lrs.lt www.lrs.lt/info

**Analitinė apžvalga
22/01**

2022-01-17

**Lietuvos Respublikos Seimo III (rudens) sesijos
svarbesnių sprendimų teisėkūros srityje išankstinė apžvalga
(2021 m. rugsėjo 10 d. – 2022 m. sausio 14 d.)**

Turinys

Įvadas	2
SEIMO PRIIMTI SVARBESNI ĮSTATYMAI, KITI TEISĖS AKTAI	8
APLINKOS APSAUGA, TERITORIJŲ PLANAVIMAS, ŽEMĖS ŪKIS	8
BIUDŽETAS, MOKESČIAI, AUDITAS	10
EKONOMIKA	11
EUROPOS SĄJUNGOS IR UŽSIENIO POLITIKOS KLAUSIMAI	14
NACIONALINIS SAUGUMAS, KRAŠTO APSAUGA, KORUPCIJOS PREVENCIJA	15
SOCIALINĖ APSAUGA	16
SVEIKATOS APSAUGA	18
ŠVIETIMAS, KULTŪRA, SPORTAS	20
TEISĖ IR TEISĖTVARKA	22
VALSTYBĖS VALDYMAS IR SAVIVALDA	25

Įvadas

2020–2024 m. kadencijos Lietuvos Respublikos Seimo III (rudens) sesija prasidėjo 2021 m. rugsėjo 10 d. Iki 2022 m. sausio 14 d. buvo surengti 48 Seimo posėdžiai.

Biudžeto, finansų, mokesčių srityje reikšmingas yra **2022 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas**. Jis atspindi daug svarbių dalykų: būtinybę didinti šalies saugumą, reformuoti švietimo sistemą, suteikti maksimaliai geriausią sveikatos apsaugą bei poreikius atitinkančias socialines paslaugas, didinti gyventojų ir viešojo sektoriaus darbuotojų pajamas. Investicijos į pažangą, tvarų augimą ir aukštos pridėtinės vertės ekonomiką 2022 m. sudarys per 2 mlrd. eurų. Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų finansavimas augs 180,6 mln. eurų. Žaliajai pertvarkai bus skiriama 366 mln. eurų, kurių dalis bus skirta daugiabučių namų renovacijos projektams bei energijos kaupimo įrenginių sistemos kūrimui. Skaitmeninei transformacijai numatoma skirti 110 mln. eurų, mokslui, verslui ir inovacijoms – 470,4 mln. eurų. Mokytojų, vadovų ir kt. pedagoginių darbuotojų atlyginimų didinimui bus skirta 129,6 mln. eurų, dėstytojų, mokslininkų ir neakademinių darbuotojų – 28,8 mln. eurų, kultūros ir meno darbuotojams – 13,5 mln. eurų, vidaus tarnybos sistemos pareigūnų – 43 mln. eurų, socialinių paslaugų įstaigų ir socialinių paslaugų srities darbuotojų – 6,8 mln. eurų, o socialinės globos įstaigų darbuotojų atlyginimui – 4,4 mln. eurų.

Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo pakeitimais nuo 2022 m. sausio 1 d. 60 eurų padidintas neapmokestinamasis pajamų dydis (NPD) – iki 460 eurų gyventojams, uždirbantiems iki 1 vidutinio darbo užmokesčio (2022 m. jis turėtų siekti 678 eurų). Įstatymo pakeitimais taip pat nuspręsta priklausomai nuo neįgalumo ar darbingumo lygio didinti neįgaliesiems ir riboto darbingumo asmenims maksimaliai taikytiną NPD atitinkamai iki 740 arba 690 eurų.

Priimtu **Valstybės išdo įstatymo pakeitimo įstatymu** numatyta sukurti konsoliduoto sąskaitų valdymo sistemą, sudarysiančią galimybę racionaliau ir efektyviau valdyti valstybės pinigus – panaudoti laikinai laisvą likvidumą, mažinti trumpalaikį skolinimąsi ir skolinimosi išlaidas bei investuoti turimas lėšas. Skaičiuojama, kad dėl sumažėjusių valstybės skolinimosi apimčių ir sąnaudų, biudžetinių įstaigų mokėjimų pavedimų bei sąskaitų aptarnavimo išlaidų, kasmet būtų sutaupoma apie 2,6 mln. eurų.

Socialinės apsaugos aspektu svarbus **Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2022 metų rodiklių patvirtinimo įstatymas**. Juo patvirtinta 5 836 636 tūkst. eurų Fondo biudžeto pajamų, t. y. 8,6 proc. daugiau, negu 2021 m. laukiama, ir 5 533 499 tūkst. eurų išlaidų, t. y. 9,5 proc. daugiau, negu 2021 m. laukiama. Biudžete 2022 m. numatomas papildomas individualios pensijos dalies indeksavimas (papildomai skiriant 70 mln. eurų VSDF biudžeto lėšų). Siekiant subalansuoti motinystės socialinio draudimo pajamas ir išlaidas, įmokų tarifas šiai draudimo rūšiai padidintas 0,1 proc. iki 1,81 proc., o ligos socialinio draudimo rūšies tarifas sumažintas 0,1 proc. iki 1,99 proc. Tokiu būdu subalansuotos abi draudimo rūšys (ligos ir motinystės), o bendras apdraustųjų įmokų tarifas (12,52 proc.) nesikeitė. Socialinio draudimo pensijoms skirta 76,2 proc. visų išlaidų arba 4 251 472 tūkst. eurų, t. y. 453,8 mln. eurų arba 11,9 proc. daugiau, negu 2021 m. laukiama. Patvirtintas pensijų indeksavimo koeficientas 2022 m. – 1,0847, t. y. nuo 2022 m. sausio 1 d. visos pensijos vidutiniškai didės 8,47 proc., o atsižvelgiant į kartu priimtas Socialinio draudimo pensijų įstatymo pataisas atskiros pensijų rūšys padidės dar daugiau.

Išmokų vaikams įstatymo pakeitimais gerinama globojamų vaikų padėtis. Nuspręsta padidinti vaiko globos (rūpybos) išmoką, ją diferencijuojant pagal vaiko amžių ir poreikius. Taip pat tam tikromis sąlygomis pratęsiamas globos (rūpybos) išmokos tikslinio priedo mokėjimas buvusiam globėjui (rūpintojui) – šeimai, šeimynai, globos centrui. Valstybės indėlis į globą padidina globojamų vaikų gerovę ir vėliau virsta ekonomine bei socialine nauda, todėl tikimasi, kad minėtos pataisos pagerins globojamų vaikų kasdienes gyvenimo sąlygas bei paskatins daugiau šeimų tapti globėjais.

Socialinio draudimo pensijų įstatymo pakeitimais siekiama sparčiau mažinti pagyvenusių asmenų skurdą – pakeistas bendrosios pensijos dalies apskaičiavimas (siekiant artinti prie minimalių vartojimo poreikių dydžio) ir nustatyta palankesnė indeksavimo tvarka pensijų gavėjams. Pakeitus bendrosios pensijos dalies apskaičiavimą, asmenims nesukaupusiems būtinojo stažo, bus mokama viso dydžio bendroji pensijos dalis, kaip ir jį sukaupusiems

Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo pataisomis siekiama padidinti būsto šildymo išlaidų kompensacijos gavėjų aprėptį, būsto šildymo išlaidų kompensacijos adekvatumą ir taip sumažinti finansinę naštą nepasiturintiems gyventojams dėl didėjančių šilumos kainų. Įstatymu nustatytas didesnis valstybės remiamų pajamų dydis, taikomas apskaičiuojant būsto šildymo išlaidų kompensaciją, taip pat naujas, papildomas indeksavimas individualiajai pensijos daliai. Numatoma, kad 65 metus sukakusių ir vyresnių asmenų skurdo rizikos lygis mažės apie 1,4 proc. punkto 2022 m., apie 1,5 proc. punkto 2023 m.

Socialinių paslaugų įstatymo pataisomis įteisinta nauja socialinių paslaugų rūšis – prevencinės socialinės paslaugos. Taip siekiama įgalinti asmenį, šeimą ar bendruomenę, teikiant jų individualius poreikius atitinkančias socialines paslaugas. Taip pat reglamentuojamas kompleksinių paslaugų šeimai teikimas, užtikrinant tolygų ir aukštą jų kokybės lygį ir didinant jų prieinamumą. Sukurtas socialinių paslaugų srities darbuotojų reguliacijos mechanizmas. Siekiama sudaryti galimybes į šių paslaugų teikimą pritraukti naujų paslaugų teikėjų, taip pat didinti socialinės rehabilitacijos neįgaliesiems bendruomenėje paslaugų prieinamumą, kokybę bei užtikrinti finansinį tvarumą.

Valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų, valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio, taikomo 2022 metais, įstatymu nustatytas 181 euro dydžio pareiginės algos bazinis dydis.

Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo pakeitimais siekiama padidinti socialinio ir kito savivaldybės būsto nuomos prieinamumą, nustatyti palankesnes apsirūpinimo nuosavu būstu sąlygas bei aiškiau sureguliuoti savivaldybės būsto pardavimo klausimus. Įstatyme, be kita ko, numatyta galimybė vienišioms tėvams pretenduoti į socialinio būsto nuomą ne eilės tvarka.

Statybos įstatymo ir jį lydinčių Užimtumo įstatymo, Administracinių nusižengimų kodekso, Mokesčių administravimo įstatymo, Valstybinio socialinio draudimo įstatymo pakeitimais siekiama mažinti nelegalų darbą statybose.

Sveikatos priežiūros problemų sprendimo srityje reikšmingas **Vienkartinės išmokos pasiskiepijus vakcina nuo COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) įstatymas**, kuriuo, įvertinus tai, kad 75 ir daugiau metų sukakusių asmenų grupei priklausantys asmenys patiria didžiausią riziką mirti susirgus COVID-19 liga, taip pat atsižvelgiant į tai, kad šios grupės mirtys sudarė apie du trečdalius visų mirusiųjų nuo COVID-19 ligos ir šios grupės imunizacijos lygis yra mažiausias tarp aukščiausios rizikos pagal amžių grupių, siekiama finansinėmis priemonėmis skatinti 75 ir daugiau metų sukakusių asmenis įgyti ar palaikyti jau įgytą imunitetą nuo COVID-19 ligos vakcinuojantis. Įstatymu siekiama užtikrinti viešąjį interesą ir visuomenės narių teisę į sveiką aplinką

Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo pakeitimais taip pat siekiama užkirsti kelią COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) plitimui, užtikrinti visuomenės saugumą ir netiesiogiai paskatinti pasiskiepyti nuo COVID-19 ligos. Nustatoma, kad darbuotojų sveikatos patikrinimai dėl užkrečiamosios ligos, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, nefinansuojami valstybės biudžeto lėšomis, t. y. apmokami darbuotojo lėšomis arba darbdavio sprendimu – darbdavio lėšomis, išskyrus atvejus, kai darbuotojai negali pasiskiepyti dėl medicininių kontraindikacijų, nurodytų sveikatos apsaugos ministro patvirtintame medicininių kontraindikacijų sąrašė. Kitais šios **Įstatymo** pakeitimais nustatyta, kad karantino metu Lietuvos nacionalinei sveikatos sistemai priklausančių sveikatos priežiūros įstaigų išlaidos, susijusios su šių įstaigų darbuotojų, organizuojančių ir (ar) teikiančių sveikatos priežiūros paslaugas ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis sergantiems pacientams ar vykdančių epidemijų profilaktikos priemones ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų židiniuose, darbo užmokesčio padidiniu, būtų apmokamos ne PSDF biudžeto, o valstybės biudžeto lėšomis.

Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo pakeitimais siekiama užtikrinti, kad visos asmens sveikatos priežiūros įstaigos naudotųsi ESPBI IS (pagrindinė Lietuvos elektroninės sveikatos sistemos įgyvendinimo priemonė) ir ESPBI IS veiklą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka teiktų į šią sistemą visus teisės aktų nustatytus duomenis, ir taip užtikrintų šios sistemos subjektų bendradarbiavimą ir jų informacinių sistemų integraciją, elektroninės sveikatos paslaugų veikimą ir prieigą prie viešojo administravimo institucijų informacinių išteklių.

Kitais **Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo** pakeitimais siekiama sudaryti teisinę prielaidas Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos visuomenės sveikatos priežiūros biudžetinių įstaigų tinklui optimizuoti. Minėta reforma siekiama sutelkti kompetencijas, efektyviau organizuoti veiklą, peržiūrėti institucijų vykdomas funkcijas, identifikuojant besidubliuojančias, neefektyviai vykdomas ar nebūdingas, pridėtinės vertės nekuriančias visuomenės sveikatos priežiūros sistemai veiklas.

Priimto **2022 metų Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymo** tikslas – patvirtinti 2022 metų Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto įplaukas, išlaidas ir numatomus lėšų likučius.

Ekonomikos plėtros, energetikos, verslo skatinimo srityje svarbūs **Viešųjų pirkimų įstatymo, Viešųjų įstaigų įstatymo** ir kitų susijusių įstatymų pakeitimai, kuriais siekiama sudaryti sąlygas efektyviai centralizuoti valstybės viešuosius pirkimus. Pagal priimtą centralizavimo modelį Lietuvoje viena perkančioji organizacija paslaugas teiks visoms perkančiosioms organizacijoms; Vyriausybei paliekama teisė spręsti, kada racionalu centralizuoti pirkimus ministerijų ir įstaigų lygmeniu.

Itin svarbus **Gamtinių dujų, Elektros energetikos, Energijos išteklių rinkos, Šilumos ūkio įstatymų** pakeitimų paketas – jis priimtas dėl energijos kainų kilimo gyventojams stabilizavimo. Pakeitimai padės iš dalies amortizuoti staigų kainų šuolį energetikos rinkoje, užtikrins svarbius visuomenės ir valstybės interesus ir padės išvengti ženklaus energijos išteklių kainų augimo šalies gyventojams trumpuoju laikotarpiu ir gyventojų energetinio skurdo didėjimo. Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai suteikiama galimybė gamtinių dujų kainų padidėjimą vartotojams išdėstyti per 5 metus, o ne perkelti vartotojams iškart, suteikiama galimybė visuomeninio teikėjo papildomą dedamąją prie elektros energijos persiuntimo paslaugos kainos buitiniams vartotojams išdėstyti ilgesniam laikotarpiui – iki 2027 m. pabaigos. Pratęstas elektros rinkos liberalizavimo II etapo terminas. Reguluojamiems šilumos gamintojams dvišaliais kontraktais, o ne gamtinių dujų biržoje leista įsigyti daugiau negu 50 proc. dujų su sąlyga, kad dvišaliais kontraktais įsigyjamų dujų kaina neviršija vidutinės gamtinių dujų biržos kainos, tokiu būdu sudaromos lankstesnės sąlygos reguliuojamiems šilumos vartotojams įsigyti dujų mažiausiomis sąnaudomis.

Laisvųjų ekonominių zonų pagrindų įstatymo pakeitimais sudaromos sąlygos zonose plėtoti ir diegti inovatyvias technologijas, skatinti investicijas į pažangius žaliavų ir medžiagų apdirbimo, perdirbimo būdus.

Alkoholio kontrolės įstatymo pakeitimais panaikintas reikalavimas alkoholinių gėrimų gamintojams privalomai turėti nuosavas laboratorijas – tai leis visiems smulkiesiems vietos gamintojams sėkmingiau konkuruoti su importuojama produkcija, prisidės prie regioninio turizmo plėtros, didins žemės ūkio kuriamą pridėtinę vertę ir didins Lietuvos gamintojų konkurencingumą eksporto rinkose.

Azartinių lošimų įstatymo ir Loterijų ir lošimų mokesčio įstatymo pakeitimais pakeistas azartinių lošimų teisinis reguliavimas ir nustatyta, kad siekiant organizuoti nuotolinius lošimus nereikėtų turėti antžeminių lošimo organizavimo vietų, o leidimai organizuoti antžeminius lošimus būtų terminuoti. Įstatymų priėmimas sudarys galimybes didesnei konkurencijai nuotolinių lošimų srityje.

Su valstybės saugumu susijusios teisėkūros srityje paminėtini **Seimo nutarimo „Dėl Nacionalinio saugumo strategijos patvirtinimo“** pakeitimai – jais atnaujinti nacionalinio saugumo interesai, apimantys gyvybinius ir pirmaeilius interesus, bei apibrėžta saugumo aplinka, įvardijanti

rizikos veiksnius, pavojus ir grėsmes nacionaliniam saugumui. Siekiant aiškesnės struktūros ir prioritetų nacionalinio saugumo srityje nustatymo, nacionalinio saugumo politikos įgyvendinimo uždaviniai sugrupuoti į tris ramsčius. Atsižvelgiant į saugumo aplinkos pokyčius, atnaujinti ir patikslinti nacionalinio saugumo interesų užtikrinimo prioritetai ir keliami uždaviniai, detaliau aprašytas Nacionalinio saugumo strategijos įgyvendinimas.

Seimas, atsižvelgdamas į valstybėje dėl masinio užsieniečių antplūdžio susidariusią kritinę situaciją ir į Baltarusijos režimo vykdomą hibridinę ataką, pirmą kartą Lietuvos istorijoje 2021 m. lapkričio 10 d. priėmė **nutarimą „Dėl nepaprastosios padėties įvedimo“**, kuriuo vienam mėnesiui pasienio ruože ir neteisėtų migrantų apgyvendinimo vietose įvedė nepaprastąją padėtį, kurią 2021 m. gruodžio 7 d. pratęsė iki 2022 m. sausio 14 d. Nepaprastosios padėties įvedimo tikslas – naudojant nutarime nustatytas nepaprastąsias priemones pašalinti dėl masinio užsieniečių antplūdžio susidariusią grėsmę visuomenės rimčiai.

Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ pataisomis patobulintos prieglobsčio nagrinėjimo ir migrantų apgyvendinimo procedūros įvestos karo padėties, nepaprastosios situacijos ar ekstremaliosios situacijos dėl padidėjusio migrantų antplūdžio laikotarpiu, aiškiau išdėstomos šių užsieniečių ir prieglobsčio prašytojų teisės ir reglamentuojamas bendradarbiavimas su nevyriausybinėmis organizacijomis. Įstatyme numatyti pakeitimai atliepia dabartines migracijos realijas, siunčia labai aiškia žinia užsieniečiams, norintiems neteisėtai kirsti Lietuvos valstybės sieną ir sukuria trukdžius antrinės migracijos paskatoms. Įstatymo pataisomis atskiriamos prieglobsčio prašytojų ir neteisėtų migrantų, t. y. užsieniečių, kuriems prieglobstis nesuteiktas arba jie prieglobsčio neprašo, procedūros.

Žvalgybos kontrolierių įstatymo pagrindu Lietuvos teisinėje sistemoje bus steigiamas naujas žvalgybos kontrolierių institutas. Šiuo įstatymu sukuriama nepriklausomos išorinės žvalgybos institucijų priežiūros teisinis reguliavimas, padėsiantis užtikrinti žvalgybos tarnybų veiklos nepriklausomumą, teisėtumą ir atitiktį žmogaus teisių ir laisvių apsaugos reikalavimams.

Atsižvelgiant į tai, kad Baltarusijoje pradėjusi veikti Astravo AE yra pripažinta nesaugia, keliančia grėsmę Lietuvos nacionaliniam saugumui, aplinkai ir visuomenės sveikatai, priimtais **Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo ir Būtinųjų priemonių, skirtų apsaugoti nuo trečiųjų šalių nesaugių branduolinių elektrinių keliamų grėsmių, įstatymo** pakeitimais papildytas teisinis reguliavimas tokiu būdu, kad Astravo AE projektuose dalyvaujančios įmonės negalėtų dalyvauti Lietuvos energetikos projektuose. Numatyta, kad asmenims, dalyvaujantiems įstatymu pripažintos nesaugia branduolinės elektrinės statyboje trečiojoje šalyje ar jos veikloje, su tokios elektrinės veikla susijusios energetikos infrastruktūros plėtros projektuose, arba jų kontroliuojamų asmenų ir nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių sudarytiems sandoriams dėl Lietuvoje įgyvendinamų energetikos sistemos projektų būtų taikoma sandorių atitikties nacionalinio saugumo interesams patikra.

Teisės, valstybės valdymo, viešojo administravimo aspektu svarbus **Pranešėjų apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymas** – juo į Lietuvos nacionalinę teisę perkeltos 2019 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos (toliau – Direktyva (ES) 2019/1937) nuostatos. Perkėlus Direktyvos nuostatas į naujos redakcijos Pranešėjų apsaugos įstatymą, įtvirtintos naujas sąvokos ir jų apibrėžtis; išplėstas pažeidimų, patenkančių į įstatymo reguliavimo sritį, sąrašas; išplėstas asmenų, pateikiančių informaciją apie pažeidimus, teisę rinktis kur kreiptis ne tik nacionaliniu lygmeniu, bet įtraukiant ir ES institucijas; išplėstas subjektų, kuriems užtikrinama apsauga nuo neigiamo poveikio priemonių, ratas ir kt.

Vidaus tarnybos statuto pakeitimais *įgyvendintas Konstitucinio Teismo 2021 m. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 9 straipsnio 2 dalies 1 punkto nuostatos atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“*. Atsižvelgiant į minėtą nutarimą, patikslintos Statuto nuostatos dėl vidaus tarnybos sistemos pareigūnų nepriekaištingos reputacijos reikalavimų.

Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimais sprendžiamos didžiausios praktikoje kylančios problemos, tokios kaip apmokėjimas už pavadavimą, būtinas apmokėjimas už papildomus darbus,

galimybė vertinimo metu labai gerai dirbusiam tarnautojui daugiau nei iki šiol padidinti darbo užmokestį ir kt. Visos šios priemonės didina valstybės tarnybos patrauklumą.

Civilinio kodekso pakeitimais perkeltos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvų nuostatos dėl geresnio vartotojų apsaugos taisyklių vykdymo užtikrinimo ir modernizavimo (Omnibus), ko siekiama stiprinant vartotojų teisių apsaugą internete bei skaitmeninių paslaugų rinkoje, taip pat sudarant geresnes vartotojų apsaugos nuo nesąžiningos komercinės veiklos teisinės sąlygas ir veiksmingiau kovoti su skirtingos produktų kokybės ES problema.

Civilinio kodekso ir Civilinio proceso kodekso pakeitimais tobulinamas teisinis reguliavimas, susijęs su vaiko globos (rūpybos) organizavimu, užtikrinamas globojamo (rūpinamo) vaiko teisės ir teisėtus interesus, taip pat suvienodinamas kodeksų teisinis reguliavimas, papildoma naujomis nuostatomis, reglamentuojančiomis įrodymų, reikalingų valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos arba prokuroro pareiškimui dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo pagrįsti, formą ir turinį.

Seimo statuto pakeitimais įtvirtinama, kad dėl užkrečiamosios ligos plitimo grėsmės paskelbus valstybės lygio ekstremaliają situaciją arba šalyje paskelbus karantiną, Seimo nariai į Seimo rūmus gali įeiti Seimo valdybos nustatyta tvarka pateikę dokumentą, patvirtinantį, kad Vyriausybės nustatyta tvarka pasitikrino, ar neserga užkrečiamąja liga, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, arba kad atitinka teisės aktuose nustatytas išimtis, kai toks sveikatos patikrinimas gali būti neatliekamas.

Kitais **Seimo statuto** pakeitimais įtvirtinta galimybė rengti Seimo struktūrinių padalinių posėdžius nuotoliniu būdu ne tik esant ekstremaliajai situacijai ir (ar) karantinui. Priimtu statutu aiškiau reglamentuojamos Seimo sesijos darbų programos, Vyriausybės programos projektų nagrinėjimo Seimo komitetuose ir Seime procedūros, taip pat, atsižvelgiant į praktikoje kylančius neaiškumus, keičiamos kitos Seimo statuto nuostatos, siekiant racialesnio, prasmingesnio Seimo ir jo struktūrinių padalinių darbo.

Pataisos pareigūnų veiklos įstatymo nauja redakcija, Probacijos įstatymo pakeitimai įtvirtina probacijos tarnybos statusą, lygiavertį Kalėjimų departamentui. Pakeitimai leis užtikrinti vienodą dėmesį tiek probacijos, tiek laisvės atėmimo bausmių vykdymui, o Kalėjimų departamento ir probacijos tarnybos santykiai bus grindžiami ne subordinacija, o tarpusavio bendradarbiavimo principais.

Administracinių nusižengimų kodekso pakeitimais įtvirtinama administracinė atsakomybė už patekimą ar bandymą patekti į saugomą objektą, kuriame yra nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbūs įrenginiai ir turtas, neturint tam teisės. Taip bus užtikrinta tinkama nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto apsauga.

Azartinių lošimų įstatyme nustatytas draudimas skatinti lošti bet kokia forma ir priemonėmis, tai yra draudimas bet kuria forma ir bet kokiomis priemonėmis skleisti informaciją ar atlikti įtikinėjimo veiksmus, įskaitant specialius renginius, bandomuosius lošimus, akcijas, nuolaidas, dovanas ir panašaus pobūdžio skatinamąsias priemones, skatinančius dalyvauti lošimuose ar nuotoliniuose lošimuose. Taip bus ribojamas neigiamas lošimų poveikis visuomenei ir ypač nepilnamečiams asmenims.

Švietimo, kultūros, mokslo ir sporto srityje paminėtinas **Lietuvos kultūros tarybos įstatymas**, kuris priimtas siekiant užtikrinti panaikinto Kultūros rėmimo fondo lėšomis vykdytos veiklos tęstinumą. Didinamas nevyriausybinų kultūros ir meno organizacijų atstovavimas, įvedami apribojimai skiriamų lėšų dydžiui kultūros ir meno tyrimams įgyvendinti ir kt.

Kultūros rėmimo fondo įstatymo pakeitimais, įgyvendinant *Konstitucinio Teismo 2020 m. nutarimą* „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų, kuriais reguliuojamas tam tikrų programų, fondų arba institucijų finansavimas, nuostatų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“, panaikinamas Kultūros rėmimo fondas.

Svarbūs **Visuomenės informavimo įstatymo** pakeitimai – jais detaliau apibrėžiama, kokie asmenys laikomi viešaisiais asmenimis. Tikimasi, kad šie pakeitimai detalizuojant viešojo asmens apibrėžimą užtikrins pagrįstą ir teisėtą visuomenės interesą žinoti daugiau ar gauti išsamesnę

informaciją apie įvykius bei asmenis (įskaitant ir privataus pobūdžio informaciją apie juos), kurią skelbti įprastomis aplinkybėmis būtų reikalingas asmens sutikimas.

Mokslo ir studijų įstatymo pakeitimais suvienodintos stojimo sąlygos į aukštąją mokyklą tiek į valstybės finansuojamas vietas, tiek į valstybės nefinansuojamas vietas. Taip pat suvienodintas mokslo ir studijų finansavimo modelis, pakeista Lietuvos mokslo tarybos savininko teisės ir pareigos įgyvendinančioji institucija – tai lems greitesnį sprendimų mokslo politikos srityje, operatyvesnį iškilusių mokslo ir studijų poreikius nagrinėjimą, leis nustatyti atsakomybes už deleguotas funkcijas.

Itin reikšmingi **Švietimo įstatymo** pakeitimai, kuriais nustatomas naujas lituanistinio švietimo užsienyje finansavimo modelis, taip pat įtvirtinamas švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliotos institucijos organizuojamas užsienio lietuvių ir užsieniečių lietuvių kalbos pasiekimų vertinimas.

Sporto rėmimo aspektu svarbūs **Loterijų įstatymo ir Loterijų ir lošimų mokesčio įstatymo** pakeitimai, kuriais supaprastinta loterijų apmokestinimo sistema atsisakant šiuo metu galiojančio modelio, kai loterijų organizatoriai privalo skirti paramą labdaros ir paramos gavėjams. Nuo 2022 m. liepos 1 d. įsigaliojančiais pakeitimais naikinama privaloma pareiga loterijų organizatoriams 8 proc. nuo išplatintų loterijos bilietų vertės skirti paramai, ir atitinkamai nustatoma, kad loterijų ir lošimų mokesčio bazei yra taikomas ne 5 proc., o 13 proc. mokesčio tarifas. Padidinus įplaukas į valstybės biudžetą, papildomos lėšos bus skiriamos aukšto meistriško sportui finansuoti, įskaitant Lietuvos tautinį olimpinį komitetą (LTOK) bei Lietuvos parolimpinį komitetą (LPK).

2022 m. sausio 18 d. numatytas **Sporto įstatymo** naujos redakcijos priėmimas: būtų sudarytos sąlygos naujos biudžetinės įstaigos – Lietuvos sporto agentūros – steigimui. Nauja įstaiga bus atsakinga už sporto politikos įgyvendinimą. Projektu taip pat *būtų įgyvendintas Konstitucinio Teismo 2020 m. nutarimas*, kuriuo tam tikros Sporto įstatymo nuostatos buvo pripažintos prieštaraujančios Konstitucijai.

Žmogaus teisių apsaugos aspektu svarbūs **Baudžiamojo kodekso ir Baudžiamojo proceso kodekso** pakeitimai, kuriais siekiama uždrausti baudžiamosios teisės priemonėmis neteisėtą žmogaus persekiojimą, t. y. asmenų veikas, kurie prieš aiškiai išreikštą žmogaus valią ir neturėdami teisėto pagrindo sistemingai persekioja žmogų, jeigu dėl to tas žmogus buvo priverstas pakeisti gyvenamąją vietą ar darbą, ar mokymosi įstaigą, arba buvo padarytas kitoks neigiamas poveikis jo socialiniam gyvenimui ar neigiamas poveikis jo emocinei būsenai. Taip įgyvendinama 2011 m. Europos Tarybos konvencija dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatymo pataisomis siekiama sudaryti sąlygas laisvės kovotojų, rezistentų ir kitų asmenų, nužudytų Lietuvos Respublikos teritorijoje okupacinių režimų metu identifikavimui bei įamžinimui.

Aplinkos apsaugos, teritorijų planavimo srityje svarbus **Klimato kaitos valdymo įstatymas** – bus įgyvendintas efektyvesnis ir sklandesnis Klimato kaitos programos lėšų planavimas ir administravimas.

Priėmus **Atliekų tvarkymo įstatymo** pakeitimus, tikėtinas teigiamas poveikis komunalinių atliekų tvarkymo sektoriui, nes bus pakeistas komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kainodaros modelis, numatant aiškia, skaidrią ir visose savivaldybėse grindžiamą vienodais principais komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kainos nustatymo tvarką.

Itin svarbūs **Atliekų tvarkymo įstatymo, Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo** bei **Aplinkos apsaugos įstatymo** pakeitimai – jais siekiama sumažinti tam tikrų vienkartinų plastikinių gaminių, žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, iš aerobiškai skaidaus plastiko pagamintų gaminių poveikį aplinkai ir skatinti perėjimą prie žiedinės ekonomikos kuriant novatoriškus ir tvarius verslo modelius, gaminius bei medžiagas.

Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo pakeitimais siekiama, kad veiklos vykdytojai naudotų mažiau nemetaninių lakiųjų organinių junginių išskiriančias žaliavas, užtikrintų tinkamą jų laikymą ir tvarkymą siekiant išvengti garavimo ar jį reikšmingai sumažinti; taikytų efektyvius taršos mažinimo būdus.

Gėlo požeminio vandens gavybos grėžinių įteisinimo laikinasis įstatymu siekiama, kad būtų įteisinti visi valdomi ir naudojami požeminio vandens grėžiniai, sustiprinta požeminio vandens išteklių kokybinė ir kiekybinė apsauga ir visuomenės sveikatos sauga.

Žemės įstatymo pakeitimais nustatyta aiški ir skaidri statybų tvarka nuomojamoje valstybinėje žemėje.

Svarbus **su Europos Sąjungos teisės aktu nuostatu perkėlimu** susijusių teisės aktu priėmimas. Seimo III (rudens) sesijos metu priimti teisės aktai, susiję su pradėta ES teisės pažeidimo procedūra, arba su Europos Komisijos paklausimais dėl atitikties ES teisei, arba su visišku direktyvų perkėlimu ir įgyvendinimu.

Šiuo aspektu priimti svarbūs **Draudimo įstatymo** pakeitimai (tikslas – paspartinti gyvybės draudimo sutarčių sudarymo ir administravimo procedūras sumažinant administracinę naštą tiek draudikams, tiek draudėjams atsisakant apdraustojo asmens sutikimo tvarkyti jo sveikatos duomenis), **Kolektyvinio investavimo subjektų įstatymo** pakeitimai (siekiama pašalinti kliūtis visų rūšių investiciniams fondams vykdyti tarpvalstybinę veiklą ir taip užtikrinti vienodesnę investuotojų apsaugą), **Elektros energetikos įstatymo** pakeitimai (perkeliama nuostata dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių), **Atliekų tvarkymo įstatymo** pakeitimai (perkeliama nuostata dėl tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai mažinimo).

Priimtų **Finansinio tvarumo įstatymo** pakeitimų tikslas – patobulinti kredito įstaigų veiklos reglamentavimą: stiprinti kredito įstaigų pertvarkymą ir riziką ribojantį reguliavimą bei priežiūrą, taip didinti šio sektoriaus finansinį stabilumą.

Elektroninių ryšių įstatymo pakeitimais siekiama skatinti itin didelio pralaidumo elektroninių ryšių tinklų diegimą ir naudojimą, užtikrinti tvarią konkurenciją elektroninių ryšių srityje, elektroninių ryšių paslaugų sąveiką, prieinamumą, elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų saugumą bei naudą elektroninių ryšių paslaugų gavėjams.

Baudžiamojo kodekso ir Baudžiamojo proceso kodekso pakeitimais įgyvendintos ES Direktyvos: Direktyva (ES) 2017/1371 ir Direktyva (ES) 2015/849, susijusios su pinigų plovimu.

Priėmus **Lietuvos banko įstatymo** pakeitimus tikimasi, kad EK nutrauks pažeidimo procedūrą (pagrįstos nuomonės ir oficialūs pranešimai) dėl Direktyvos (ES) 2019/878 ir Direktyvos (ES) 2019/879 neperkėlimo.

Apžvalga parengta pagal Lietuvos Respublikos Seimo komitetų biurų ir Seimo komisijų pateiktą informaciją apie III (rudens) sesijos svarbiausius sprendimus teiskūros srityje.

SEIMO PRIIMTI SVARBESNI ĮSTATYMAI, KITI TEISĖS AKTAI

APLINKOS APSAUGA, TERITORIJŲ PLANAVIMAS, ŽEMĖS ŪKIS

Klimato kaitos valdymo finansinių instrumentų įstatymo pakeitimas (Klimato kaitos valdymo įstatymas Nr. XI-329). Bus įgyvendintas efektyvesnis ir sklandesnis Klimato kaitos programos lėšų planavimas ir administravimas, programos lėšos bus planuojamos ne metams, kaip iki šiol, o 4 metų laikotarpiui. 4 metų investicijų planus tvirtins Vyriausybė, suderinusi su Seimo Aplinkos apsaugos komitetu ir kitomis suinteresuotomis institucijomis bei visuomene. Patikslinamos ir Nacionalinio klimato kaitos komiteto funkcijos – jis sudaromas nepriklausomoms mokslinėms konsultacijoms klimato politikos formavimo ir įgyvendinimo klausimais teikti.

Atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 2, 112, 12, 28, 30, 301, 302, 351 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 251, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309 straipsniais, septintuoju1 ir septintuoju2 skirsniais įstatymo projektas Nr. XIII-4988. Įstatymo projekto tikslas – sukurti efektyvesnę komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų apmokestinimo sistemą, detaliam reglamentuoti

komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kainos nustatymo tvarką taip, kad šis kainodaros procesas taptų skaidrus ir aiškus, komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos kaina visose savivaldybėse būtų nustatoma taikant vienodus principus; sukurti atskaitomybės tvarką, skundų nagrinėjimo tvarką, pakoreguoti pavojingų atliekų licencijavimo tvarką. Priėmus Įstatymą, tikėtinas teigiamas poveikis komunalinių atliekų tvarkymo sektoriui, nes bus pakeistas komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kainodaros modelis, numatant aiškią, skaidrią ir visose savivaldybėse grindžiamą vienodais principais komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kainos nustatymo tvarką.

Atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 2, 11(2), 12, 28, 30, 30(1), 30(2), 35(1) straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 25(1), 30(3), 30(4), 30(5), 30(6), 30(7), 30(8), 30(9) straipsniais, septintuoju(1) ir septintuoju(2) skirsniais įstatymas Nr. XIV-875 ir lydimieji Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo bei Aplinkos apsaugos įstatymo pakeitimų įstatymai. Siekiama sumažinti tam tikrų vienkartinį plastikinių gaminių, žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, iš aerobiškai skaidaus plastiko pagamintų gaminių poveikį aplinkai ir skatinti perėjimą prie žiedinės ekonomikos kuriant novatoriškus ir tvarius verslo modelius, gaminius bei medžiagas. Taip įtvirtinamos direktyvą (ES) 2019/904 įgyvendinančios nuostatos, patikslinami galiojantys terminai, už nustatytų reikalavimų nevykdymą ar netinkamą vykdymą nustatoma juridinių asmenų atsakomybė. Tikimasi, kad įstatymai skatins visuomenę vietoj šiuo metu naudojamų vienkartinį plastikinių gaminių rinktis tvaresnes alternatyvas, gamintojai ir importuotojai įgyvendindami nustatytas pareigas turės informuoti visuomenę apie vienkartinį plastikinių gaminių poveikį aplinkai ir žmonių sveikatai, taip pat padengti šių atliekų, išmestų į viešas surinkimo sistemas, ir šiukšlių tvarkymo išlaidas; į rinką bus teikiami tinkami ilgiau naudoti ir tvaresni gaminiai, sumažės aplinkos, ypač jūros, šiukšlinimas.

Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo Nr. IX-1005 4, 12, 47, 48, 49, 50, 53 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 481 straipsniu įstatymas Nr. XIV-584. Įstatymas parengtas siekiant užtikrinti efektyvią neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių teikiamą pagalbą aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančiai institucijai ir aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnams, stiprinti gamtos išteklių apsaugą.

Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo Nr. VIII-1183 2, 4, 5, 6, 7, 9 straipsnių ir 1, 2, 8 priedų pakeitimo įstatymas Nr. XIV-876. Įstatymu siekiama, kad veiklos vykdytojai naudotų mažiau nemetamųjų lakiųjų organinių junginių išskiriančias žaliavas, užtikrintų tinkamą jų laikymą ir tvarkymą siekiant išvengti garavimo ar jį reikšmingai sumažinti; taikytų efektyvius taršos mažinimo būdus. Siekiant žiedinės ekonomikos tikslų ir atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumo įgyvendinimo, įstatymu nuo 2023 m. didinamas mokesčio už nepavojingų atliekų šalinimą sąvartyne tarifo dydis.

Statybos įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. XIV-703 ir jį lydintis Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. XIV-704. Jais siekiama panaikinti prieštaravimus tarp Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos vykdomų statybos valstybinės priežiūros funkcijų ir kitų jai pavestų funkcijų statybos srityje. Įstatymų projektais panaikinta situacija, kai viešojo administravimo subjektas vykdo jo paties atliekamų funkcijų priežiūrą, kuri buvo ydinga.

Gėlo požeminio vandens gavybos gręžinių įteisinimo laikinasis įstatymas Nr. XIV-730 ir jo lydintysis Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIV-731. Siekiama, kad būtų įteisinti visi valdomi ir naudojami požeminio vandens gręžiniai, sustiprinta požeminio vandens išteklių kokybinė ir kiekybinė apsauga ir visuomenės sveikatos sauga. Siūloma nustatyti laikiną neregistruotų požeminio vandens gręžinių legalizavimo tvarką, suteikiant galimybę per nurodytą laikotarpį įteisinti valdomą ir (arba) naudojamą gręžinį ir susitvarkyti kitus požeminio vandens išteklius išgauti reikalingus dokumentus, netaikant administracinės ir juridinių asmenų atsakomybės ir didesnio tarifo mokesčio už be leidimo išgautą gamtos išteklių kiekį, kol vyks gręžinio legalizavimo procedūros.

Žemės įstatymo Nr. I-446 9 ir 24 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 91 straipsniu įstatymas Nr. XIV-717. nustatyta aiški ir skaidri statybų tvarka nuomojamoje

valstybinėje žemėje. Įstatymu įgyvendintos Valstybės kontrolės ir Specialiųjų tyrimų tarnybos pastabos ir rekomendacijos bei panaikinta galiojusi teisės spraga šioje srityje.

BIUDŽETAS, MOKESČIAI, AUDITAS

2022 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas Nr. XIV-745. Priimtas įstatymas atspindi daug labai svarbių dalykų: būtinybę didinti šalies saugumą, reformuoti švietimo sistemą, suteikti maksimaliai geriausią sveikatos apsaugą bei poreikius atitinkančias socialines paslaugas, didinti gyventojų ir viešojo sektoriaus darbuotojų pajamas. Investicijos į pažangą, tvarų augimą ir aukštos pridėtinės vertės ekonomiką 2022 m sudarys per 2 mlrd. eurų. Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų finansavimas 2022 m. augs 180,6 mln. eurų (nuo 119,5 mln. eurų iki 300,1 mln. eurų). Žaliajai pertvarkai bus skiriama 366 mln. eurų, kurių dalis bus skirta daugiabučių namų renovacijos projektams bei energijos kaupimo įrenginių sistemos kūrimui. Skaitmeninei transformacijai – duomenų atvėrimui ir valstybės elektroninių paslaugų vystymui – numatoma skirti 110 mln. eurų. Mokslui, verslui ir inovacijoms – 470,4 mln. eurų, kurių dalis bus skirta inovacijų fondui, iš kurio, be kita ko, bus finansuojami startuoliai, bendri verslo ir mokslo projektai. Švietimui ir kultūrai numatyta 349,2 mln. eurų, šiomis lėšomis bus finansuojamas Tūkstantmečio mokyklų programos įgyvendinimas, skaitmeninė švietimo transformacija (EdTech) ir kt. Atsižvelgiant į tebesitęsiančią pandeminę situaciją, Vyriausybės rezerve numatyti 318,9 mln. eurų COVID-19 pandemijos padariniams šalinti: vakcinoms įsigyti, vakcinavimo procesui užtikrinti, testavimui, medikų priedams už darbą su COVID-19 sergančiais pacientais, medicininėms kaukėms pradinukams, verslo paramos priemonėms.

Mokytojų, vadovų ir kt. pedagoginių darbuotojų atlyginimų didinimui skiriama 129,6 mln. eurų, dėstytojų, mokslininkų ir neakademinių darbuotojų – 28,8 mln. eurų, kultūros ir meno darbuotojams – 13,5 mln. eurų, vidaus tarnybos sistemos pareigūnų – 43 mln. eurų, socialinių paslaugų įstaigų ir socialinių paslaugų srities darbuotojų – 6,8 mln. eurų, o socialinės globos įstaigų darbuotojų 4,4 mln. eurų. Viešojo sektoriaus darbuotojų pareiginės algos bazinis dydis augs 4 eurai, tam skiriama 86,1 mln. eurų. Išlaikant kvalifikuoto darbo užmokesčio atotrūkį nuo minimalios mėnesinės algos (MMA), mažų koeficientų padidimui biudžetinėse įstaigose skirta 29,9 mln. eurų.

Atsižvelgusį reikšmingai išaugusias šildymo kainas dėl pabrangusių dujų ir elektros, savivaldybėms papildomai skirta 16 mln. eurų būsto šildymo kompensacijoms. Skaičiuojama, jog dėl pasikeitusios būsto šildymo išlaidų kompensacijų apskaičiavimo metodikos, tokia pagalba galėtų pasiekti per 110 tūkstančių gyventojų.

Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 20 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-713. Juo nuo 2022 m. sausio 1 d. padidintas neapmokestinamasis pajamų dydis (NPD) 60 eurų – iki 460 eurų gyventojams, uždirbantiems iki 1 vidutinio darbo užmokesčio (2022 m. jis turėtų siekti 678 eurų). Įstatymo pakeitimais taip pat nuspręsta priklausomai nuo neįgalumo ar darbingumo lygio didinti neįgaliesiems ir riboto darbingumo asmenims maksimaliai taikytiną NPD atitinkamai iki 740 arba 690 eurų. Skaičiuojama, kad dėl nuo kitų metų didinamo minimalaus mėnesinio atlyginimo ir neapmokestinamojo pajamų dydžio mažiausias pajamas gaunančių gyventojų į rankas pajamos didės 65 eurai. Preliminariais skaičiavimais, dėl NPD pakeitimų biudžeto netekimai sudarys apie 74,1 mln. eurų pajamų. Asmenims, kurių pajamos viršija vieną VDU, būtų išlaikytas šiuo metu taikomo NPD lygis – jiems taikytinas NPD ir toliau būtų apskaičiuojamas pagal šiuo metu įstatyme nustatytą formulę.

Valstybės išdo įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. XIV-656 ir susijusių įstatymų pakeitimų įstatymai. Jais siekiama sukurti konsoliduoto sąskaitų valdymo sistemą, sudarysiančią galimybę racionaliau ir efektyviau valdyti valstybės pinigus – panaudoti laikinai laisvą likvidumą, mažinti trumpalaikį skolinimąsi ir skolinimosi išlaidas bei investuoti turimas lėšas. Valstybės išdo centralizuotai valdant valstybės finansinius išteklius bus sudaryta galimybė taikyti vienodus kredito rizikos, likvidumo valdymo, finansavimo ir lėšų kontrolės standartus viešajame sektoriuje, didės atsiskaitymų operatyvumas. Planuojama, kad pirmosios įstaigos naujomis sistemomis galės pradėti naudotis nuo 2023 m. vidurio, pirmiausia prijungiant mažiausius finansinius srautus turinčias įstaigas.

Visos įstaigos prie naujos tvarkos pereitų iki 2028 m. Skačiuojama, kad dėl sumažėjusių valstybės skolinimosi apimčių ir sąnaudų, biudžetinių įstaigų mokėjimų pavedimų bei sąskaitų aptarnavimo išlaidų, kasmet būtų sutaupoma apie 2,6 mln. eurų.

Azartinių lošimų įstatymo Nr. IX-325 5, 8, 81, 9, 13, 21 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 241 straipsniu įstatymas Nr. XIV-580, Loterijų ir lošimų mokesčio įstatymo Nr. IX-326 1, 6, 8 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 51 straipsniu įstatymas Nr. XIV-581. Jais pakeistas azartinių lošimų teisinis reguliavimas ir nustatyta, kad siekiant organizuoti nuotolinius lošimus nereikėtų turėti antžeminių lošimo organizavimo vietų, o leidimai organizuoti antžeminius lošimus būtų terminuoti, savivaldos būtų įtrauktos į leidimų organizuoti lošimus išdavimo procedūrą. Azartiniams lošimams nustatomas licencijų išdavimo mokestis. Įstatymų priėmimas sudarys galimybes didesnei konkurencijai nuotolinių lošimų srityje. Sudarytos sąlygos vietos savivaldai dalyvauti leidimų išdavimo procese, o tai leis geriau atsižvelgti į gyventojų interesus, įvertinti bendruomenės nuomonę ir planuojamas steigti naujas ar veiklą siekiančias tęsti lošimų vietas. Įvedus licencijų išdavimo mokestį bus surenkami papildomi mokesčiai ir valstybės biudžetą ir tokiu būdu bus sudarytos galimybės geriau apsaugoti visuomenės ir lošėjų interesus nuo neigiamo lošimų poveikio.

Loterijų ir lošimų mokesčio įstatymo Nr. IX-326 4, 5, 6 straipsnių ir trečiojo skirsnio pavadinimo pakeitimo įstatymas Nr. XIV-799 ir Azartinių lošimų įstatymo Nr. IX-325 trečiojo skirsnio pavadinimo pakeitimo ir 211 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas Nr. XIV-800. Jais keičiama mokesstinė bazė nuo kurios skaičiuojamas loterijų ir lošimų mokestis lošimų automatams, bei stalo lošimams, taip pat didinami mokesčių tarifai loterijoms bei azartiniams lošimams. Įstatymais siekiama suvienodinti mokesčio bazę visų rūšių azartiniams lošimams, užtikrinti viešųjų paslaugų finansavimą bei didinti finansavimą aukšto meistriškumo sportui iš valstybės biudžeto lėšų, taip pat priklausomybių prevencijai.

Buhalterinės apskaitos įstatymo Nr. IX-574 pakeitimo įstatymas Nr. XIV-680 ir lydimieji įstatymai. Pagrindinis pakeitimo tikslas – atnaujinti šio įstatymo nuostatas, atsižvelgiant į praktikoje vykstančius procesus, skatinti finansinei informacijai rengti naudotis vis didėjančiomis informacinių technologijų galimybėmis ir informacijos skaitmeninimo procesais, atsisakyti griežto reglamentavimo tų apskaitos organizavimo ir tvarkymo dalykų, kurie yra vidaus kontrolės elementai ir kuriuos subjektai gali patys pasirinkti, taip pat nustatyti aiškias apskaitos organizavimo ir tvarkymo funkcijas.

Strateginio valdymo įstatymo Nr. XIII-3096 pakeitimo įstatymas Nr. XIV-836 ir lydimieji įstatymai. Pagrindinis įstatymo pakeitimo tikslas – išgryninti ir tiksliau nustatyti, kokiems projektams taikoma projekcinio valdymo tvarka, papildyti strateginio valdymo principus ir jų taikymo tvarką, patikslinti strateginio ir programinio lygmens dokumentų apibrėžtis, nustatyti Valstybės pažangos strategijos parengimo datą, užtikrinti sklandų ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų naudojimą ir administravimą bei tinkamą teisės aktuose nustatytų išpareigojimų įvykdymą laiku.

EKONOMIKA

Viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 2, 8, 17, 19, 22, 25, 27, 31, 35, 46, 51, 52, 55, 57, 58, 82, 86, 91, 92, 93, 94, 95 ir 96 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 821 straipsniu įstatymas Nr. XIVP-545, Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų įstatymo Nr. XIII-328 49, 63, 90, 99 ir 101 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIIIIP-546, Viešųjų įstaigų įstatymo Nr. I-1428 111 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIIIIP-547, Vyriausybės įstatymo Nr. I-464 22 ir 301 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIIIIP-549. Priimtais įstatymais siekiama sudaryti sąlygas efektyviai centralizuoti valstybės viešuosius pirkimus. Pagal priimtą centralizavimo modelį Lietuvoje viena perkančioji organizacija, t. y. CPO LT, paslaugas teiks visoms perkančiosioms organizacijoms, nustatant pareigą, joms pirkti per CPO LT elektroninį katalogą, jei ten yra prekių, paslaugų ar darbų, kurie atitinka jų poreikius. Vyriausybei paliekama teisė spręsti, kada racionalu centralizuoti pirkimus ministerijų ir įstaigų lygmeniu. Nustatytos lanksčios centralizavimo galimybės savivaldybėse. Siekiant didinti viešųjų pirkimų specialistų profesionalumą, priimtais įstatymais įvesta pirkimus vykdysiančių asmenų atestavimo

tvarka. Žinias tikrins Viešųjų pirkimų tarnyba. Bus išduodamas Pirkimų specialisto pažymėjimas, kuris galios penkerius metus, tokiam pačiam laikotarpiui jį bus galima pratęsti. Taip pat nuo 10 tūkst. eurų iki 15 tūkst. eurų padidintos neskelbiamų mažos vertės viešųjų pirkimų ribos bei nuo 3 tūkst. eurų iki 5 tūkst. eurų pakelta pirkimo sutarčių žodžiu riba.

Elektroninių ryšių įstatymo Nr. IX-2135 pakeitimo įstatymas Nr. XIV-635. Įstatymu perkeliama Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos (ES) 2018/1972, kuria nustatomas Europos elektroninių ryšių kodeksas, nuostatos. Numatomi šie svarbiausi pokyčiai: platesnė elektroninių ryšių paslaugos apibrėžtis, radijo dažnių spektro skyrimo ir naudojimo derinimas visos ES mastu, numatomos priemonės operatoriams skatinti bendrai investuoti į labai pralaidžius elektroninių ryšių tinklus, didinami nacionalinės reguliavimo institucijos įgaliojimai, įtvirtintas įpareigojimas užtikrinti vartotojams įperkama, pakankamos spartos plačiajuostę interneto prieigą ir kt.

Technologijų ir inovacijų įstatymo Nr. XIII-1414 2, 6, 7, 10, 11, 14, 15, 18, 19, 23, 25, 26 ir 27 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-737. Įstatymas leis sukurti nuoseklią inovacinės veiklos skatinimo sistemą, užtikrinti efektyvią inovacijų ekosistemos plėtrą ir sudaryti sąlygas prioritetinių ekonomikos sektorių proveržiui tarptautiniu mastu. Konsolidavus su technologijomis ir inovacijomis susijusias funkcijas vienoje viešojoje įstaigoje, kurios savininkė yra valstybė, bus sustiprintos valstybės technologijų ir inovacijų kompetencijos ir sudarytos teisinės galimybės išlaikyti valstybės vienvaldę kontrolę, tačiau naudotis pažangesnės juridinio asmens teisinės formos privalumais.

Gamtinių dujų įstatymo 5, 9, 45, 46, 47 ir 57 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-603, Elektros energetikos įstatymo 43 ir 69 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-604, Elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 7, 9, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 49, 51, 52, 59, 60, 61, 67 ir 68 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIII-2900 22 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-605, Energijos išteklių rinkos įstatymo Nr. XI-2023 23 ir 28 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-606, Šilumos ūkio įstatymo Nr. IX-1565 32 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-607. Priimtas įstatymų paketas dėl energijos kainų kilimo gyventojams stabilizavimo padės iš dalies amortizuoti staigų kainų šuolį energetikos rinkoje.

Gamtinių dujų įstatymo pakeitimais reguliatoriui – Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai (toliau – VERT) – suteikiama galimybė gamtinių dujų kainų padidėjimą vartotojams išdėstyti per 5 metus, o ne perkelti vartotojams iškart. Susidaręs skirtumas tarp to laikotarpio sumažintos prognozuotos ir faktinės gamtinių dujų (produkto) kainos išdėstomas per Tarybos nustatytą laikotarpį ir įvertinamas nustatant papildomą dedamąją prie gamtinių dujų skirstymo paslaugos kainos, taikomos buitiniams vartotojams. Be to, sudaromos sąlygos mažinti gamtinių dujų atsargų kaupimo pažeidžiamiesiems vartotojams kaštus. Elektros energetikos įstatymo pakeitimais reguliatoriui (VERT) yra suteikiama galimybė visuomeninio teikėjo papildomą dedamąją prie elektros energijos persiuntimo paslaugos kainos buitiniams vartotojams išdėstyti ilgesniam laikotarpiui – iki 2027 m. pabaigos, o ne perkelti vartotojams iškart. Per ilgesnį laikotarpį išdėstant elektros kainų augimą, papildoma dedamoji prie persiuntimo paslaugos kainos turėtų mažėti visiems buitiniams vartotojams. Kartu pratęstas elektros rinkos liberalizavimo II etapo terminas. Energijos išteklių rinkos įstatymo pakeitimais siūloma leisti reguliuojamiems šilumos gamintojams dvišaliais kontraktais, o ne gamtinių dujų biržoje įsigyti daugiau negu 50 proc. dujų su sąlyga, kad dvišaliais kontraktais įsigyjamų dujų kaina neviršija vidutinės gamtinių dujų biržos kainos, tokiu būdu sudaromos lankstesnės sąlygos reguliuojamiems šilumos vartotojams įsigyti dujų mažiausiomis sąnaudomis, pirkti dujų ne tik per tarpininkus, bet tiesiogiai iš SGD tiekėjų tarptautinėje SGD rinkoje. Tikimasi, kad įstatymai užtikrins svarbius visuomenės ir valstybės interesus ir padės išvengti ženkliausios energijos išteklių kainų augimo šalies gyventojams trumpuoju laikotarpiu ir gyventojų energetinio skurdo didėjimo.

Elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 pakeitimo įstatymas Nr. XIV-627 ir lydinčiųjų Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo, Energijos išteklių rinkos įstatymo, Energetikos įstatymo, Elektros energetikos įstatymo, Geležinkelių transporto kodekso pakeitimų įstatymai. Įstatymų paketu perkeliama ES „Svarios energijos paketo“ nuostatos. Įstatymų pakeitimais paruošiamos sąlygos svarbiausiems ateinančių 10 metų elektros energetikos rinkos pokyčiams, sudaryti elektros vartotojams daugiau naujų galimybių aktyviai dalyvauti elektros

rinkoje. Pakeitimai suteikia teisinį pagrindą besivystančioms ir naujoms veikloms elektros energetikos sektoriuje: platesnės apimties balansavimo paslaugų teikimui, energijos kaupimui, elektros energijos telkimui ir vartotojų paklausos pokyčio valdymui. Numatytos galimybės esamų paslaugų elektros energetikos sektoriuje vystymui, naujų kūrimui. Visos šios priemonės ne tik skatins naujų rinkos produktų ir paslaugų plėtrą, bet ir didins Lietuvos elektros energetikos sistemos darbo saugumą ir patikimumą, skaitmenizavimo ir pažangiųjų technologijų diegimą.

Alkoholio kontrolės įstatymo Nr. I-857 11, 181 ir 341 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-797. Priimtu įstatymu panaikintas reikalavimas alkoholinių gėrimų gamintojams privalomai turėti nuosavas laboratorijas. Įstatymu įtvirtinta galimybė visoms alkoholinių gėrimų gamybos įmonėms arba turėti nuosavą atestuotą laboratoriją, arba sudaryti sutartis dėl naudojimosi kitų atestuotų institucijų ar įmonių maisto produktų kokybės tyrimo laboratorijų paslaugomis. Pakeitimai leis visiems smulkiesiems vietos gamintojams sėkmingiau konkuruoti su importuojama produkcija, prisidės prie regioninio turizmo plėtros, didins žemės ūkio kuriamą pridėtinę vertę ir didins Lietuvos gamintojų konkurencingumą eksporto rinkose.

Finansinių priemonių rinkų įstatymo Nr. X-1024 2, 3, 6, 8, 9, 13, 14, 15, 16, 23, 29, 30, 31, 33, 35, 37, 39, 49, 50, 51, 72, 73, 76, 93, 97, 99, 102, 107, 111, 112, 114 straipsnių, priedo pakeitimo, įstatymo papildymo 141, 142, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 441, 1071, 1111 straipsniais ir V skyriaus pripažinimo netekusiu galios įstatymas Nr. XIVP-821 ir lydimieji Lietuvos banko įstatymo, Sutelktinio finansavimo įstatymo, Bankų įstatymo, Kolektyvinio investavimo subjektų įstatymo, Finansų įstaigų įstatymo ir kitų įstatymų pakeitimų įstatymai. Jie parengti į nacionalinę teisę perkeltant Europos Sąjungos 4 direktyvas ir įgyvendinant 5 reglamentus. Priimtu įstatymų paketu gerinamos sąlygos Lietuvoje veikiančioms finansinių technologijų įmonėms didinant jų konkurencingumą, o smulkiajam ir vidutiniam verslui sudarant galimybes lengviau gauti alternatyvų finansavimą bei pritraukti daugiau investicijų. Be sutelktinio finansavimo platformų, paketas apima ir finansų maklerio įmones – numatomas jų veiklos pobūdžiui ir prisiimtai rizikai pritaikytas reglamentavimas, kuris sudaro galimybes investicinių paslaugų rinkos augimui. Naujos taisyklės leis geriau valdyti rizikas bei sudarys galimybes išvengti neproporcingos naštos maklerio įmonėms, pasiekti pusiausvyrą tarp įmonių saugumo ir patikimumo bei vengti pernelyg didelių išlaidų, kurios galėtų pakenkti tų įmonių gyvybingumui.

Nekilnojamojo turto kadastro įstatymo Nr. VIII-1764 2, 3, 4, 6, 8, 11, 12, 13, 14, 17 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-665. Įstatymas, atsisakius teritorinio registravimo principo, sudarys sąlygas tolygiai paskirstyti darbo krūvį visiems Registrų centro nekilnojamojo turto kadastro departamento skyrių darbuotojams, nepriklausomai nuo to, kuriame Lietuvos mieste yra jų darbo vieta. Kadastro duomenys bus tvarkomi naudojant informacines technologijas, o duomenų tvarkymo proceso optimizavimas sudarys galimybes operatyviau nagrinėti pareiškėjų prašymus.

Vidaus vandenų transporto kodekso 18 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-664. Įstatymu nustatoma, kad motorinio pramoginio laivo laivavedžio kvalifikacijos pažymėjimo nereiktų asmenims, vyresniems negu 18 metų, vidaus vandenų plaukiojimo rajone ir pakrančių plaukiojimo rajone valdantiems išsinuotus iš asmenų vandens motociklus. Įstatymu mažinama administracinė našta, naikinami neproporcingi suvaržymai.

Laisvųjų ekonominių zonų pagrindų įstatymo Nr. I-976 8 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-835. Įstatymu yra numatoma, kad laisvosiose ekonominėse zonose gali būti draudžiama tik tokia ūkinė komercinė veikla, kai dėl tokios veiklos, atlikus poveikio aplinkai vertinimą, yra priimamas sprendimas, kad veikla neatitinka aplinkos apsaugos, visuomenės sveikatos, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos, gaisrinės saugos ir/ar civilinės saugos teisės aktų reikalavimų. Tokiu būdu sudaromos sąlygos zonose plėtoti ir diegti inovatyvias technologijas, skatinti investicijas į pažangius žaliavų ir medžiagų apdirbimo, perdirbimo būdus.

Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 2, 8, 9 straipsnių, 3 priedo pakeitimo ir 3, 4 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymas Nr. XIV-865. Įstatymu įtvirtinama nauja vidutinės trukmės (3 metų) kelių finansavimo sistema siekiant didesnio skaidrumo, efektyvumo, savivaldybių įsitraukimo ir sprendimų depolitizavimo – nustatomi valstybinės ir vietinės reikšmės kelių administravimo principai. Siekiant paskatinti diegti darnaus

judumo priemonės numatoma, kad savivaldybės gali nustatyti reikalavimą ne mažiau kaip 5 proc. gauto Programos finansavimo lėšų krepšelio skirti darnaus judumo priemonėms finansuoti.

EUROPOS SAJUNGOS IR UŽSIENIO POLITIKOS KLAUSIMAI

Finansinio tvarumo įstatymo Nr. XI-393 pakeitimo įstatymo projektas ir lydimieji įstatymų projektai. Tikslas – patobulinti kredito įstaigų veiklos reglamentavimą: stiprinti kredito įstaigų pertvarkymą ir riziką ribojantį reguliavimą bei priežiūrą, taip didinti šio sektoriaus finansinį stabilumą. Planuojama, kad EK nutrauks pradėtą pažeidimo procedūrą (pagrįstos nuomonės ir oficialūs pranešimai) dėl Direktyvos (ES) 2019/879 ir Direktyvos (ES) 2019/878 neperkėlimo (turėjo būti perkeltos iki 2020-12-28).

Lietuvos banko įstatymo Nr. I-678 pakeitimo įstatymo ir lydinčių įstatymų projektų paketas. Tikimasi, kad EK nutrauks pažeidimo procedūrą (pagrįstos nuomonės ir oficialūs pranešimai) dėl Direktyvos (ES) 2019/878 ir Direktyvos (ES) 2019/879 neperkėlimo (turėjo būti perkeltos iki 2020-12-28).

Elektroninių ryšių įstatymo Nr. IX-2135 pakeitimo įstatymo ir lydinčių įstatymų projektų paketas. Siekiama skatinti itin didelio pralaidumo elektroninių ryšių tinklų diegimą ir naudojimą, užtikrinti tvarią konkurenciją elektroninių ryšių srityje, elektroninių ryšių paslaugų sąveiką, prieinamumą, elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų saugumą bei naudą elektroninių ryšių paslaugų gavėjams. EK turėtų nutraukti pažeidimo procedūrą (pagrįsta nuomonė) dėl Direktyvos 2018/1971 neperkėlimo (turėjo būti perkelta iki 2020-12-02).

Draudimo įstatymo Nr. IX-1737 pakeitimo ir lydinčių įstatymų projektų paketas. Tikslas – paspartinti gyvybės draudimo sutarčių sudarymo ir administravimo procedūras sumažinant administracinę naštą tiek draudikams, tiek draudėjams atsisakant apdraustojo asmens sutikimo tvarkyti jo sveikatos duomenis. Planuojama, kad EK nutrauks oficialų pranešimą dėl Direktyvos 2019/2177 (turėjo būti perkelta iki 2021-06-30).

Kolektyvinio investavimo subjektų įstatymo Nr. IX-1709 pakeitimo įstatymo ir lydinčių įstatymų projektų paketas. Siekiama pašalinti kliūtis visų rūšių investiciniams fondams vykdyti tarpvalstybinę veiklą ir taip užtikrinti vienodesnę investuotojų apsaugą. Tikimasi, kad bus nutraukta pažeidimo procedūra (oficialus pranešimas) dėl Direktyvos (ES) 2019/1160 ir Reglamento (ES) 2019/2088 (turėjo būti perkelti iki 2021-08-02 ir 2021-03-10).

Elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 pakeitimo įstatymo ir lydinčių įstatymų projektų paketas. Pašalintas vėlavimas perkelti Direktyvos 2019/944 nuostatas dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių (turėjo būti perkelta iki 2021-01-01).

Atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 pakeitimo įstatymo ir lydinčių įstatymų projektų paketas. Pašalintas vėlavimas perkelti Direktyvos (ES) 2019/904 nuostatas dėl tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai mažinimo (turėjo būti perkelta iki 2021-07-03).

Civilinio kodekso pakeitimo įstatymo ir lydinčių įstatymų projektų paketas. Perkelta Direktyva 2019/2161 ir jos nuostatos dėl geresnio vartotojų apsaugos taisyklių vykdymo užtikrinimo ir modernizavimo (Omnibus) ir pašalintas vėlavimas (turėjo būti perkelta iki 2021-11-28).

Įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 2, 3, 5, 26, 32, 40, 50, 67, 71, 76, 77, 79, 113, 125, 126, 130-1, 136, 138, 139, 140 straipsnių pakeitimo, 69 straipsnio ir IX-1 skyriaus pripažinimo netekusiais galios ir Įstatymo papildymo X-2 skyriumi įstatymas Nr. XIV-816. Įstatymo pataisomis patobulintos prieglobsčio nagrinėjimo ir migrantų apgyvendinimo procedūros įvestos karo padėties, nepaprastosios situacijos ar ekstremaliosios situacijos dėl padidėjusio migrantų antplūdžio laikotarpiu, aiškiau išdėstomos šių užsieniečių ir prieglobsčio prašytojų teisės ir reglamentuojamas bendradarbiavimas su nevyriausybinėmis organizacijomis. Įstatyme numatyti pakeitimai atliepia dabartines migracijos realijas, sukuria trukdžius antrinės migracijos paskatoms. Pataisomis atskiriamos prieglobsčio prašytojų ir neteisėtų migrantų, t. y. užsieniečių, kuriems prieglobstis nesuteiktas arba jie prieglobsčio neprašo, procedūros. Įstatyme numatyta, kad, pasibaigus 6 mėnesių pasienio procedūros terminui, Migracijos departamentas ir Valstybės sienos apsaugos tarnyba dėl kiekvieno migranto apgyvendinimo ir jo judėjimo laisvės

ribojimo spęš individualiai. Teismų sprendimu neteisęti migrantai galęs bęti sulaikomi ne ilgiau kaip 18 mėnesių. Įstatymo pataisose taip pat numatyta, kad, pasibaigus 6 mėnesių pasienio procedęrai, visiems užsieniečiams bętu išduodamas užsieniečio registracijos pažymėjimas. Nustatyta, kad užsieniečiai, atvykę į Lietuvos Respubliką įvestos karo padęties, nepaprastosios padęties, taip pat paskelbtos ekstremaliosios situacijos dėl masinio užsieniečių antplūdžio laikotarpiu, leidimą laikinai gyventi galęs gauti tik po penkerių metų, t. y. tik tada, jeigu išsiuntimo iš Lietuvos Respublikos sprendimas neįvykdomas per penkerius metus nuo tokio sprendimo priėmimo dienos. Humanitarinę pagalbą galęs teikti tik tos nevyriausybinęs organizacijos, kurios bus sudariusios sutartis ar susitarimus su Vyriausybe ar jos įgaliota institucija, tokios pagalbos teikimą koordinuos Socialinęs pasaugos ir darbo ministerija.

Seimo nuolatinio atstovo Europos Sąjungoje įstatymo Nr. IX-1165 pakeitimo įstatymas Nr. XIV-618 ir jį lydintis Valstybęs tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 5, 21, 49 straipsnių ir 1 priedo pakeitimo įstatymas Nr. XIV-619. Įstatymų pakeitimais įtvirtinta galimybę įsteigti Seimo nuolatinio atstovo pareigybę ne tik Seimo interesų atstovavimui ir bendradarbiavimo stiprinimui ne tik tokios svarbios tarptautinęs organizacijos, kaip ES, lygmeniu, tačiau ir dvišaliu tarpparlamentiniu lygmeniu, turinčiu ypatingos reikšmęs Lietuvos užsienio ir saugumo politikai.

Seimo nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos karinių vienetų dalyvavimo tarptautinęse operacijose“ Nr. XIV-782. Nutarimu įtvirtintas Lietuvos karinių vienetų, karių ir civilių krašto apsaugos sistemos tarnautojų dalyvavimo tarptautinęse operacijose nuo 2022 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d. teisinis pagrindas, taip pat maksimalus į kiekvieną operaciją siunčiamų karių ir civilių krašto apsaugos sistemos tarnautojų skaičius, įtvirtintos dvi naujos tarptautinių operacijų kryptys – ES karinėje mokymo misijoje Mozambike (angl. *EUTM Mozambique*) ir 2020 m. kovo 27 d. įsteigtoje Prancūzijos vadovaujamos tarptautinęs operacijos „Barkhane“ užduoties vykdymo grupėje (angl. *Task Force*) „Takuba“. 2022–2023 m. prioritetas ir toliau bus teikiamas dalyvavimui NATO, NATO sąjungininkų koalicijų ir ES vadovaujamose tarptautinęse operacijose.

NACIONALINIS SAUGUMAS, KRAŠTO APSAUGA, KORUPCIJOS PREVENCIJA

Seimo nutarimas dėl Nacionalinio saugumo strategijos patvirtinimo Nr. XIV-795. Seimas atnaujino Lietuvos Nacionalinio saugumo strategiją, įvertinęs Lietuvos ir tarptautinęje saugumo aplinkoje įvykusius pokyčius. Strategijoje nustatomi esminiai nacionalinio saugumo interesai, pagrindiniai rizikos veiksniai, pavojai ir gręsmęs šiems interesams, įtvirtinami valstybęs nacionalinio saugumo sistemos plętros, užsienio, gynybos ir vidaus politikos prioritetai, ilgojo laikotarpio uždaviniai valstybęs saugumo būklei užtikrinti. Strategijoje nacionalinio saugumo prioritetai ir uždaviniai grupuojami pagal tris ramsčius: valstybęs gynyba, valstybęs ir visuomenęs atsparumas, Lietuvos interesus atitinkanti tarptautinę saugumo sistema. Svarbus dėmesys skiriamas Strategijos nuostatų įgyvendinimui ir pažangos stebėsenai.

Seimo nutarimai „Dėl nepaprastosios padęties įvedimo“ Nr. XIV-617 ir Nr. XIV-733. Seimas, atsižvelgdamas į valstybėje dėl masinio užsieniečių antplūdžio susidariusią kritinę situaciją ir į Baltarusijos režimo vykdomą hibridinę ataką, pirmą kartą Lietuvos istorijoje priėmę nutarimą, kuriuo nuo 2021 m. lapkričio 10 d. vienam mėnesiui pasienio ruože ir neteisętu migrantų apgyvendinimo vietose įvedę nepaprastąją padęti, kurią 2021 m. gruodžio 7 d. pratęšę iki 2022 m. sausio 14 d. Nepaprastosios padęties įvedimo tikslas – naudojant nutarime nustatytas nepaprastąsias priemones pašalinti dėl masinio užsieniečių antplūdžio susidariusią gręsmę visuomenęs rimčiai. Nepaprastosios padęties metu nutarime nurodytose teritorijose įvesti tam tikri ribojimai ir taikomos nepaprastosios, asmenims ribojama galimybę vykti į teritoriją, kurioje įvesta nepaprastoji padętis, joje organizuoti ir rinktis į susirinkimus, deklaruoti gyvenamąją vietą.

Žvalgybos kontrolierių įstatymas Nr. XIV-686 ir lydintieji teisęs aktai. Įstatymo pagrindu Lietuvos teisinęje sistemoje bus steigiamas naujas žvalgybos kontrolierių institutas. Šiuo įstatymu sukuriamas nepriklausomos išorinęs žvalgybos institucijų priežiūros teisinis reguliavimas, padęsiantis užtikrinti žvalgybos tarnybų veiklos nepriklausomumą, teisętumą ir atitiktį žmogaus teisų ir laisvių apsaugos reikalavimams. Seimo Pirmininko teikimu Seimas 5 metų kadencijai skirs

du žvalgybos kontrolierius, iš kurių vienas bus skiriamas Žvalgybos kontrolierių įstaigos vadovu. Tikimasi sustiprinti visuomenės pasitikėjimą žvalgybos tarnybomis, siekiama sukurti kiek įmanoma objektyvią, profesionalią, politiškai nepriklausomą, ekspertinę išorinę žvalgybos institucijų priežiūrą, kuri didintų pačių žvalgybos institucijų autoritetą ir pasitikėjimą visuomenėje.

Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo Nr. IX-1132 13 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-668 ir Būtinųjų priemonių, skirtų apsaugoti nuo trečiųjų šalių nesaugių branduolinių elektrinių keliamų grėsmių, įstatymo Nr. XIII-306 4 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-669. Atsižvelgiant į tai, kad Baltarusijoje pradėjusi veikti Astravo AE yra pripažinta nesaugia, keliančia grėsmę Lietuvos nacionaliniam saugumui, aplinkai ir visuomenės sveikatai, šiais įstatymais papildytas teisinis reguliavimas tokiu būdu, kad Astravo AE projektuose dalyvaujančios įmonės negalėtų dalyvauti Lietuvos energetikos projektuose. Asmenims, dalyvaujantiems įstatymu pripažintos nesaugia branduolinės elektrinės statyboje trečiojoje šalyje ar jos veikloje, su tokios elektrinės veikla susijusios energetikos infrastruktūros plėtros projektuose, arba jų kontroliuojamų asmenų ir nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių sudarytiems sandoriams dėl Lietuvoje įgyvendinamų energetikos sistemos projektų būtų taikoma sandorių atitikties nacionalinio saugumo interesams patikra.

SOCIALINĖ APSAUGA

Valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų, valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio, taikomo 2022 metais, įstatymas Nr. XIV-709. Įstatymu nustatytas 181 euro dydžio pareiginės algos bazinis dydis, taikomas 2022 m. apskaičiuojant viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokestį. Palyginti su 2021 m. taikytu 177 eurų pareiginės algos baziniu dydžiu, 2022 m. taikomas bazinis dydis padidėjo 4 eurais (2,3 procentais). Nustatytas šis dydis, auga nustatytų pareigūnų darbo užmokestis (atlyginimai) ir kitos teisės aktuose nustatytos išmokos. Padidinus bazinį dydį, didėja ir kitų viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokestis. Numatoma, kad darbo užmokestis padidės apie 200 tūkstančių darbuotojų.

Išmokų vaikams įstatymo Nr. I-621 6, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 21 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymas Nr. XIV-720. Juo gerinama globojamų vaikų padėtis. Nuspręsta padidinti vaiko globos (rūpybos) išmoką ją diferencijuojant pagal vaiko amžių ir poreikius (pvz., vaikams iki 6 metų bus skiriama 218 eurų; vaikams nuo 12 iki 18 metų ir tiems, kuriems nustatytas neįgalumo lygis – 273 eurai). Iki tol visiems globojamiems (rūpinamiems) vaikams ir buvusiems globotiniams iki 24 metų, kurie mokėsi ar studijavo, buvo skiriama ir mokama vienodo dydžio – 160 eurų globos (rūpybos) išmoka. Be to, pratęsiamas globos (rūpybos) išmokos tikslinio priedo mokėjimas buvusiam globėjui (rūpintojui) – šeimai, šeimynai, globos centrui, kai pasibaigus vaikų globai (rūpybai) dėl pilnametystės, emancipacijos ar santuokos, buvęs globotinis lieka gyventi pas buvusį globėją (rūpintoją) ir yra jo išlaikomas (nemokamai gauna nakvynę, maistą ir kitas paslaugas), kol mokosi pagal bendrojo ugdymo programą, bet ne ilgiau iki jam sukaks 23 metai. Tikslinio priedo dydis 2022 m. sudarys 168 eurus. Valstybės indėlis į globą padidina globojamų vaikų gerovę ir vėliau virsta ekonomine bei socialine nauda, todėl tikimasi, kad minėtos pataisos pagerins globojamų vaikų kasdienės gyvenimo sąlygas bei paskatins daugiau šeimų tapti globėjais. Numatoma, kad padidintą globos (rūpybos) išmoką gaus apie 7,5 tūkst. vaikų (asmenų). Taip pat įteisinta nuostata, kad pagal bendrojo ugdymo programą besimokančiam vienam iš tėvų ir dėl šios priežasties neįgijusiam reikalingo darbo stažo, neturinčiam teisės gauti vaiko priežiūros išmokos, būtų sudaryta galimybė gauti 6 bazinių socialinių išmokų dydžio (252 eurai) išmoką. Ši išmoka mokama nuo vaiko gimimo dienos iki vaikui sukaks 2 metai.

Socialinių paslaugų įstatymo Nr. X-493 1, 2, 3, 4, 6, 8, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 26, 29, 34, 38 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 61, 193, 201, 202 straipsniais ir 36, 37 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymas Nr. XIV-877. Priimtomis įstatymo pataisomis įteisinta nauja socialinių paslaugų rūšis – prevencinės socialinės paslaugos, tuo siekiama įgalinti asmenį, šeimą ar bendruomenę, teikiant jų individualius poreikius atitinkančias socialines paslaugas.

Reglamentuojamas kompleksinių paslaugų šeimai teikimas, užtikrinant tolygų ir aukštą jų kokybės lygį ir didinant jų prieinamumą. Sukurtas socialinių paslaugų srities darbuotojų reguliacijos mechanizmas, siekiant gerinti socialinio darbo kaip profesinės veiklos vidinį suderinamumą; patikslinama socialinio darbo samprata, nustatant jo įgyvendinimo sritis ir principus, socialinio darbo lygmenis. Numatoma sistemaiškai integruoti į socialinių paslaugų sistemą socialinės reabilitacijos neįgaliesiems bendruomenėje paslaugas, jas priskiriant socialinės priežiūros paslaugoms. Tokiu būdu siekiama užtikrinti šių paslaugų kokybę, atitiktį bendriems socialinės priežiūros paslaugų teikimo reikalavimams bei sudaryti galimybes į šių paslaugų teikimą pritraukti naujų paslaugų teikėjų, taip pat didinti socialinės reabilitacijos neįgaliesiems bendruomenėje paslaugų prieinamumą, kokybę bei užtikrinti finansinį tvarumą.

Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo Nr. IX-1675 7 ir 11 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-721. Siekiama padidinti būsto šildymo išlaidų kompensacijos gavėjų aprėptį, būsto šildymo išlaidų kompensacijos adekvatumą ir taip sumažinti finansinę naštą nepasiturintiems gyventojams dėl didėjančių šilumos kainų. Įstatymu nustatytas didesnis valstybės remiamų pajamų (VRP) dydis, taikomas apskaičiuojant būsto šildymo išlaidų kompensaciją, – bendrai gyvenantiems asmenims arba vienam gyvenančiam asmeniui šildymo sezono metu už normatyvinį būsto plotą kompensuojama būsto šildymo išlaidų dalis, viršijanti 10 proc. skirtumo tarp bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens vidutinių pajamų per mėnesį ir 2 VRP dydžių kiekvienam bendrai gyvenančiam asmeniui (vietoj galiojančio 1 VRP dydžio) arba 3 VRP dydžių vienam gyvenančiam asmeniui (vietoj 1,5 VRP dydžio). Įstatymu taip pat įtvirtinta būsto šildymo išlaidų kompensacijos dydžio apskaičiavimo taisyklė. Nepasiturintiems gyventojams bus kompensuojama didesnė būsto šildymo išlaidų dalis, padidės teisė į būsto šildymo išlaidų kompensaciją turinčių asmenų aprėptis.

Socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. I-549 2, 8, 17, 29, 33, 45 ir 49 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-678. Siekiama sparčiau mažinti pagyvenusių asmenų skurdą – pakeistas bendrosios pensijos dalies apskaičiavimas (siekiant artinti prie minimalių vartojimo poreikių dydžio) ir nustatyta palankesnė indeksavimo tvarka pensijų gavėjams. Pakeitus bendrosios pensijos dalies apskaičiavimą, asmenims nesukaupusiems būtinojo stažo, bus mokama viso dydžio bendroji pensijos dalis, kaip ir jį sukaupusiems (2022 m. jos dydis – 215,09 euro). Tokiu būdu įteisintos senatvės pensijos „grindys“. Šie pokyčiai palies apie 70 tūkst. senatvės pensijų gavėjų (neturinčių būtinojo stažo) ir apie 26,1 tūkst. netekto darbingumo (invalidumo) pensijų gavėjų. Nustatytas naujas, papildomas indeksavimas individualiajai pensijos daliai. Individualioji pensijos dalis bus indeksuojama papildomai, prie dabartine nustatyta tvarka apskaičiuoto indeksavimo koeficiento IK pridodant papildomą indeksą (2022 m. individualiosios pensijos dalies indeksas – 1,1271). Įsigaliojus bendrosios pensijos dalies apskaičiavimo pakeitimui ir individualiosios pensijos dalies papildomam indeksavimui 2022 m. vidutinė senatvės pensija, turint būtinąjį stažą, sudarys 489 Eur ir bus 48 Eur (arba 10,9 proc.) didesnė, negu 2021 m. Įgyvendinus pirmiau paminėtus pakeitimus numatoma, kad 65 metus sukakusių ir vyresnių asmenų skurdo rizikos lygis mažės apie 1,4 proc. punkto 2022 m., apie 1,5 proc. punkto 2023 m. ir apie 2 proc. punktus 2024 m.

Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2022 metų rodiklių patvirtinimo įstatymas Nr. XIV-749. Patvirtinta 5 836 636 tūkst. eurų Fondo biudžeto pajamų, t. y. 8,6 proc. (461,3 mln. eurų) daugiau, negu 2021 m. laukiama, ir 5 533 499 tūkst. eurų išlaidų, t. y. 9,5 proc. (478,9 mln. eurų) daugiau, negu 2021 m. laukiama. Biudžete numatytas papildomas individualios pensijos dalies indeksavimas (papildomai skiriant 70 mln. eurų VSDF biudžeto lėšų). Siekiant subalansuoti motinystės socialinio draudimo pajamas ir išlaidas, įmokų tarifas šiai draudimo rūšiai padidintas 0,1 proc. iki 1,81 proc., o ligos socialinio draudimo rūšies tarifas sumažintas 0,1 proc. iki 1,99 proc. Tokiu būdu subalansuotos abi draudimo rūšys (ligos ir motinystės), o bendras apdraustųjų įmokų tarifas (12,52 proc.) nesikeitė. Asignavimų suma iš valstybės biudžeto lėšų bendrajai pensijos daliai kompensuoti – 2 367 640 tūkst. eurų (t. y. 244 715 tūkst. eurų didesnė, negu 2021 m. laukiama). Asignavimai iš valstybės biudžeto lėšų didesni dėl to, kad šalia indeksavimo dar numatytas viso dydžio bazinės pensijos mokėjimas (tam skirti 68 mln. eurų) neturintiems būtinojo stažo senatvės ir netekto darbingumo (invalidumo) pensijų gavėjams. Socialinio draudimo pensijoms skirta 76,2 proc.

visų išlaidų arba 4 251 472 tūkst. eurų, t. y. 453,8 mln. eurų arba 11,9 proc. daugiau, negu 2021 m. laukiama. Vidutinės senatvės pensijos, turint būtinają stažą, ir šalies vidutinio neto darbo užmokesčio santykis 2022 m. bus 46,1 proc. arba 1,5 proc. p. didesnis nei 2021 m laukiama. Numatyta, kad nedarbo socialinio draudimo išmokų gavėjų skaičius bus 68 tūkst. asmenų, o vidutinė nedarbo išmoka padidės 8,0 proc. ir sieks 341,76 eurų.

Statybos įstatymo Nr. I-1240 ketvirtojo skirsnio pavadinimo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 221 straipsniu įstatymo Nr. XIV-462 pakeitimo įstatymas Nr. XIV-858 ir jį lydintys Užimtumo įstatymo, Administracinių nusižengimų kodekso, Mokesčių administravimo įstatymo, Valstybinio socialinio draudimo įstatymo pakeitimai. Jais siekiama mažinti nelegalų darbą statybose. Numatyta reali atsakomybė statytojui (užsakovui) ar jo įgaliotam rangovui už neskaidriai statybose dirbančius asmenis; sukurta informacinių technologijų sistema, leidžianti kontroliuojančioms institucijoms, taip pat statytojui (užsakovui) ar jo pasitelktam rangovui patikrinimo metu nesudėtingai patikrinti, ar asmuo yra skaidriai dirbantis. Įtvirtintas skaidriai dirbančio asmens identifikavimo kodas, kuris suformuojamas Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos informacinėje sistemoje, siekiant identifikuoti skaidriai dirbantį asmenį ir mažinti nelegalų darbą. Numatomi įstatymo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai: kontroliuojantys asmenys pasinaudodami Fondo valdybos specialistų sukurtomis tam mobiliosiomis programėlėmis nesudėtingai galės patikrinti, ar statybos darbus atliekantys asmenys dirba legaliai.

Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo Nr. IX-1672 4, 15 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymas Nr. XIV-551 ir jo lydintysis Valstybinės darbo inspekcijos įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. XIV-552. Siekiama nustatyti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus savarankiškai dirbantiems asmenims, vykdančioms savarankišką veiklą statybvietėse. Įsigaliojus šiems įstatymams bus sudarytos sąlygos siekti savarankiškai dirbančių asmenų saugos ir sveikatos užtikrinimo, nelaimingų atsitikimų šių asmenų veikloje statybvietėse skaičiaus mažinimo ir nustatyta administracinė atsakomybė savarankiškai statybvietėse dirbantiems asmenims ir kt.

Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo Nr. XII-1215 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 20, 21 ir 25 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-810. Siekiama padidinti socialinio ir kito savivaldybės būsto nuomos prieinamumą, nustatyti palankesnes apsirūpinimo nuosavu būstu sąlygas bei aiškiau sureguliuoti savivaldybės būsto pardavimo klausimus. Įstatyme numatyta galimybė vienišioms tėvams pretenduoti į socialinio būsto nuomą ne eilės tvarka; didesnė metinių pajamų ir turto dydžių riba (iki 35 ir 50 proc., vietoje 25 proc.), kurios neviršijus, asmenys (šeimos) išsaugotų teisę į socialinį būstą; viršijus leistinas pajamų ir turto ribas, socialinis būstas labiausiai pažeidžiamoms socialinėms grupėms privalės būti nuomojamas toliau kaip savivaldybės būstas lengvatinėmis kainomis; valstybės lygio ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino metu, viršijus metinius pajamų ir turto dydžius, asmenys iš socialinio būsto laukiančiųjų sąrašo nebus išbraukiami ar nutraukiama socialinio būsto nuomos sutartis ir kt. Tikimasi, kad savivaldybėms įgyvendinus įstatymo pakeitimus, bus padidintas būsto prieinamumas socialiai pažeidžiamiausiems asmenims ir sudarytos palankesnės aprūpinimo nuosavu būstu sąlygos.

SVEIKATOS APSAUGA

Vienkartinės išmokos pasiskiepijus vakcina nuo COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) įstatymas Nr. XIV-571. Juo, įvertinus tai, kad 75 ir daugiau metų sukakusių asmenų grupei priklausantys asmenys patiria didžiausią riziką mirti susirgus COVID-19 liga (koronaviruso infekcija), taip pat atsižvelgiant į tai, kad šios grupės mirtys sudarė apie du trečdalius visų mirusių nuo COVID-19 ligos (koronaviruso infekcija) asmenų ir šios grupės imunizacijos lygis yra mažiausias tarp aukščiausios rizikos pagal amžių grupių, siekiama finansinėmis priemonėmis skatinti 75 ir daugiau metų sukakusius asmenis įgyti ar palaikyti jau įgytą imunitetą nuo COVID-19 ligos vakcinuojantis. Įstatymu siekiama užtikrinti viešąjį interesą ir visuomenės narių teisę į sveiką aplinką, nes vakcinavimas nuo COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) yra pati efektyviausia priemonė, skirta pandemijai suvaldyti.

Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo Nr. I-1553 18 ir 40 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-620. Įstatymu, siekiant užkirsti kelią COVID-19 ligos plitimui ir užtikrinti visuomenės saugumą, nustatoma, kad darbuotojų sveikatos patikrinimai dėl užkrečiamosios ligos, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, nebefinansuojami valstybės biudžeto lėšomis, t. y. apmokami darbuotojo lėšomis arba darbdavio sprendimu, darbdavio lėšomis, išskyrus atvejus, kai darbuotojai negali pasiskiepyti dėl medicininių kontraindikacijų, nurodytų sveikatos apsaugos ministro patvirtintame kontraindikacijų sąrašė. Tikimasi, kad įstatymu įvestos priemonės darbuotojus netiesiogiai paskatins pasiskiepyti nuo COVID-19 ligos.

2022 metų Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymas Nr. XIV-747. Patvirtintos 2022 metų Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto įplaukos, išlaidos ir numatomi lėšų likučiai.

Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo Nr. I-1553 321 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-748. Tikslas – nustatyti, kad karantino metu Lietuvos nacionalinei sveikatos sistemai priklausančių sveikatos priežiūros įstaigų išlaidos, susijusios su šių įstaigų darbuotojų, organizuojančių ir (ar) teikiančių sveikatos priežiūros paslaugas ypač pavojingomis užkrečiamosiomis ligomis sergantiems pacientams ar vykdančių epidemijų profilaktikos priemones ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų židiniuose, darbo užmokesčio padidinimu, būtų apmokamos ne PSDF biudžeto, o valstybės biudžeto lėšomis.

Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo Nr. I-1367 5 ir 45 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-793. ESPBI IS yra pagrindinė Lietuvos elektroninės sveikatos sistemos įgyvendinimo priemonė, kuri užtikrina šios sistemos subjektų bendradarbiavimą ir jų informacinių sistemų integraciją, elektroninės sveikatos paslaugų veikimą ir prieigą prie viešojo administravimo institucijų informacinių išteklių. ESPBI IS iš esmės palengvina tiek įstaigų darbą, tiek pacientų galimybes naudojantis savo sveikatos duomenimis sekti savo sveikatos būklę, gauti poreikius atitinkančias asmens sveikatos priežiūros paslaugas. Įstatymu, siekiama, kad visos asmens sveikatos priežiūros įstaigos naudotųsi ESPBI IS ir nustatyta tvarka teiktų į šią sistemą visus teisės aktų nustatytus duomenis. Nustatyta, kad už nesinaudojimą ESPBI IS ir duomenų į ją neteikimą įstaigai būtų galima pritaikyti poveikio priemonę – asmens sveikatos priežiūros veiklos licencijos galiojimo sustabdymą.

Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo Nr. I-1367 24 straipsnio pakeitimo įstatymas XIV-794. Įstatymu siekiama sudaryti teisinės prielaidas visuomenės sveikatos priežiūros biudžetinių įstaigų tinklui optimizuoti. Minėta reforma siekiama sutelkti kompetencijas, efektyviau organizuoti veiklą, peržiūrėti institucijų vykdomas funkcijas, identifikuojant besidubliuojančias, neefektyviai vykdomas ar nebūdingas, pridėtinės vertės nekuriančias visuomenės sveikatos priežiūros sistemai veiklas. Konsolidavimas padidintų specialistų bendradarbiavimą, dalijimąsi informacija, užtikrintų greitesnį sprendimų priėmimą. Įsteigtos stambesnės visuomenės sveikatos institucijos turėtų daugiau pranašumų ir potencialo įgyvendinant projektus ir naudojant investicijas – būtų įgyvendinami aukštesnės kokybės ir didesnės apimties projektai, turint didesnę biudžetą ir platesnį specialistų ratą. Įstaigų veiklą apjungimas leistų sumažinti tiek valdymo ir administracijos struktūras, tiek viešojo valdymo išlaidas. Tikimasi, kad įstatymas prisidės prie visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų veiklos efektyvinimo, siekiant racionaliai naudoti žmogiškuosius, finansinius ir infrastruktūros išteklius.

Sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo Nr. I-1367 2, 27, 32 ir 33 straipsnių pakeitimo įstatymas XIV-814. Siekiama nacionaliniu mastu įtvirtinti universiteto ligoninių statusą turinčių asmens sveikatos priežiūros įstaigų skaičių (sistemą) ir sudaromos teisinės prielaidos Klaipėdoje įsteigti universiteto ligoninės statusą turinčią asmens sveikatos priežiūros įstaigą. Tikimasi, kad vakarų Lietuvos regione įsteigus aukščiausio lygio paslaugas teikiančią universiteto ligoninę, bus gerinamas asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas vakarų Lietuvos regiono gyventojams.

Pakartotinio sveikatos duomenų naudojimo įstatymas Nr. XIV-789 ir lydymieji įstatymai. Jais reglamentuojamas pakartotinai naudoti tinkamų informacinėse sistemose sukauptų sveikatos duomenų skaidraus naudojimo visuomenei svarbiems tikslams pasiekti procesas, užtikrinant teisę į

privatumą ir asmens duomenų apsaugą. Nustatytos sveikatos duomenų, kurie tvarkomi elektroniniu būdu, pakartotinio naudojimo sritys, leidimų pakartotinai naudoti sveikatos duomenis išdavimo ir panaikinimo sąlygos ir tvarka ir kt. Įstatymuose įtvirtintos priemonės užtikrins duomenų subjektų pagrindinių teisių ir interesų apsaugą, vienodus sveikatos duomenų gavimo procesus, greitą duomenų surinkimą, techninių sprendimų nedubliavimą ir t. t.

ŠVIETIMAS, KULTŪRA, SPORTAS

Kultūros rėmimo fondo įstatymo Nr. X-1260 pripažinimo netekusiu galios įstatymas Nr. XIV-696. Juo, įgyvendinant Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2020 m. lapkričio 3 d. nutarimą „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų, kuriais reguliuojamas tam tikrų programų, fondų arba institucijų finansavimas, nuostatų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“, panaikintas Kultūros rėmimo fondas.

Lietuvos kultūros tarybos įstatymo Nr. XI-2218 pakeitimo įstatymas Nr. XIV-697. Įstatymas priimtas siekiant užtikrinti panaikinto Kultūros rėmimo fondo lėšomis vykdytos veiklos tęstinumą. Didinamas nevyriausybinų kultūros ir meno organizacijų atstovavimas – šio sektoriaus atstovai gali deleguoti keturis kartu išrinktus rinkėjus kandidatams į Lietuvos kultūros tarybos narių susirinkimo narius išrinkti, supaprastinama Lietuvos kultūros tarybos narių susirinkimo rinkimų tvarka, kai kadencijos metu keičiasi Lietuvos kultūros tarybos narių susirinkimo narys, įvedami apribojimai skiriamų lėšų dydžiui kultūros ir meno tyrimams įgyvendinti, Lietuvos kultūros tarybos veiklai administruoti ir kitoms su jos veikla susijusioms išlaidoms apmokėti, atsisakoma apribojimo kultūros ar meno organizacijos vadovams būti Lietuvos kultūros tarybos ekspertais, įsteigiama nuolatinė Lietuvos kultūros tarybos administracijos vadovo pareigybė.

Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-867. Įstatymas detaliau apibrėš, kokie asmenys bus laikomi viešaisiais asmenimis. Pagal priimtas pataisas, viešuoju asmeniu bus laikomas valstybės politikas, teisėjas, valstybės ar savivaldybės pareigūnas, valstybės tarnautojas, asmuo valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje dirbantis pagal darbo sutartį, jeigu jo priimami sprendimai ar veikla daro įtaką visuomenei, taip pat šiose institucijose ar įstaigose sudarytų darbo grupių, komitetų, komisijų, tarybų ir kitų kolegialių institucijų narys, valstybės ar savivaldybės kontroliuojamos įmonės ar įstaigos vadovas arba valdymo organo narys. Prie viešųjų asmenų taip pat bus priskiriamas politinės partijos valdymo organo arba rinkimų komiteto narys, kandidatas rinkimuose (viešojo asmens statusas išlaikomas ir po rinkimų laikotarpiu, kuris yra lygus vienai kadencijai tos institucijos, į kurią asmuo kandidatavo) ir kt. Tikimasi, kad šie pakeitimai detalizuojant viešojo asmens apibrėžimą užtikrins pagrįstą ir teisėtą visuomenės interesų žinoti daugiau ar gauti išsamesnę informaciją apie įvykius bei asmenis (įskaitant ir privataus pobūdžio informaciją apie juos), kurią skelbti įprastomis aplinkybėmis būtų reikalingas asmens sutikimas.

Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo Nr. I-733 2, 5 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 31 straipsniu įstatymas Nr. XIV-540. Juo įtvirtintos „kultūros kelio“ ir „kultūros kelio lygmens“ sąvokos, taip pat nustatyti keturi kultūros kelio lygmenys (regioninis lygmuo, nacionalinis lygmuo, tarptautinis lygmuo ir Europos Tarybos kultūros kelio lygmuo) bei papildytos kultūros ministro funkcijos administruojant nekilnojamąjį kultūros paveldą (kultūros kelių sertifikavimo tvarkos tvirtinimas).

Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo Nr. I-1179 2, 4, 14, 17, 18 straipsnių ir priedo pakeitimo bei papildymo 151 straipsniu įstatymas Nr. XIV-608. Jame nustatytos kultūros vertybių importo licencijos išdavimo sąlygos ir procedūros, taip pat įtvirtinta nuostata, kad importo licenciją iš trečiųjų užsienio valstybių į ES muitų teritoriją importuojamoms kultūros vertybėms išduoda Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos, taip pat ir skiria sankcijas už Importo reglamento pažeidimus. Įstatymo pakeitimai priimti įgyvendinant 2019 m. balandžio 17 d. priimtą Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą dėl kultūros vertybių įvežimo ir importo. Kultūros vertybėms (ypač archeologijos objektams, monumentų dalims) kyla ypač didelė plėšimo ar sunaikinimo grėsmė, todėl siekiama numatyti griežtesnį tikrinimą prieš leidžiant kultūros vertybes įvežti iš trečiųjų šalių į ES muitų teritoriją pirmą kartą. Importo reglamentu priimtos bendros

prekybos su trečiosiomis šalimis taisyklės padės užtikrinti veiksmingą apsaugą nuo neteisėtos prekybos kultūros vertybėmis, užkirsti kelią pinigų plovimui išplėstas vertybes parduodant ES esantiems pirkėjams.

Mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 46, 59, 74, 75, 751, 752, 753, 76, 77, 82, 83 straipsnių pakeitimo, 9 straipsnio pripažinimo netekusiu galios ir įstatymo papildymo 76(1), 76(2), 83(1) straipsniais įstatymas Nr. XIV-654. Suvienodintos stojimo sąlygos į aukštąją mokyklą tiek į valstybės finansuojamas vietas, tiek į valstybės nefinansuojamas vietas. Taip pat suvienodintas mokslo ir studijų finansavimo modelis, kuris susideda iš trijų dalių: bazinio, skatinamojo ir specialių sutarčių. Įvesta nauja studijų skatinimo sistema, siejama su studijų veiklos pasiekimais.

Mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 15, 73 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 24(1) straipsniu įstatymas Nr. XIV-894. Įstatymu pakeista Lietuvos mokslo tarybos (LMT) savininko teises ir pareigas įgyvendinančioji institucija, tai lems greitesnį sprendimų mokslo politikos srityje, operatyvesnį iškilusių mokslo ir studijų poreikius nagrinėjimą bei leis nustatyti atsakomybes už deleguotas funkcijas. Nustatyta, kad LMT pagal savo kompetenciją įgyvendintų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros politiką, formuotų moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai palankią aplinką, skatintų Lietuvos Respublikos fizinių ir juridinių asmenų integraciją į tarptautinę mokslinių tyrimų erdvę ir pan.

Švietimo įstatymo Nr. I-1489 25 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-796. Priimtu įstatymu nustatomas naujas lituanistinio švietimo užsienyje finansavimo modelis. Numatyta, kad įstaigoms, įmonėms, organizacijoms užsienyje, kuriose mokoma lietuvių kalbos ar lietuvių kalba, skiriamos lėšos lituanistinio švietimo programoms vykdyti iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų. Iki šiol lėšos lituanistinėms švietimo įstaigoms buvo skiriamos tik projektams įgyvendinti, nebuvo nuolatinio programinio finansavimo, todėl šis pakeitimas yra labai svarbus, užtikrinant nepertraukiamą lituanistinių švietimo įstaigų veiklą užsienyje. Pakeitimu taip įtvirtinamas švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliotos institucijos organizuojamas užsienio lietuvių ir užsieniečių lietuvių kalbos pasiekimų vertinimas. Lietuvių kalbos mokėjimo lygiai bus nustatomi pagal Europos Tarybos inicijuotus Bendruosius Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenis. Įvertinus lietuvių kalbos pasiekimus, asmeniui bus išduodamas jo lietuvių kalbos mokėjimo lygį patvirtinantis pažymėjimas.

Švietimo įstatymo Nr. I-1489 23 ir 49 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-895. Įstatymo pakeitimu patikslinama pedagoginių darbuotojų ir pedagogų kvalifikacijos tobulinimo tvarka, įtvirtinta dažnesnė (vietoj kartą per ketverius metus – kartą per trejus metus) prievolė tobulinti savo kvalifikaciją.

Loterijų įstatymo Nr. IX-1661 18 ir 31 straipsnių pakeitimo ir 19 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas Nr. XIV-601 ir Loterijų ir lošimų mokesčio įstatymo Nr. IX-326 5 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-602. Supaprastinta loterijų apmokestinimo sistema atsisakant šiuo metu galiojančio modelio, kai loterijų organizatoriai privalo skirti paramą labdaros ir paramos gavėjams. Priimtais įstatymų pakeitimais siekiama didinti aukšto meistriškumo sporto finansavimą iš valstybės biudžeto lėšų. Nuo 2022 m. liepos 1 d. įsigaliojančiais pakeitimais naikinama privaloma pareiga loterijų organizatoriams 8 procentus nuo išplatintų loterijos bilietų vertės skirti paramai ir atitinkamai nustatoma, kad loterijų ir lošimų mokesčio bazei yra taikomas ne 5 procentų, o 13 procentų mokesčio tarifas. Padidinus įplaukas į valstybės biudžetą, papildomos lėšos bus skiriamos aukšto meistriškumo sportui finansuoti, įskaitant Lietuvos tautinį olimpinį komitetą (LTOK) bei Lietuvos paralimpinį komitetą (LPK). Gaunant pajamas iš valstybės biudžeto, o ne tiesiogiai iš loterijų organizatorių skiriamos paramos, bus užtikrinta LTOK ir LPK finansinė atskaitomybė, pajamų stabilumas ir skaidrumas.

Sporto įstatymo Nr. I-1151 pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-533(2) (priėmimas numatytas sausio 18 d.). Priimta nauja Sporto įstatymo redakcija, kuria sudaromos sąlygos naujos biudžetinės įstaigos – Lietuvos sporto agentūros – steigimui. Nauja įstaiga bus atsakinga už sporto politikos įgyvendinimą. Priimtu projektu taip pat būtų įgyvendintas Konstitucinio Teismo 2020 m. nutarimas, kuriuo tam tikros Sporto įstatymo nuostatos buvo pripažintos prieštaraujančios Konstitucijai. Projektu pakeistas fizinio aktyvumo projektų finansavimas per Sporto rėmimo fondą,

numatytas naujas fizinio aktyvumo finansavimo būdas – per nacionalines fizinio aktyvumo programas.

TEISĖ IR TEISĖTVARKA

Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo Nr. VIII-2043 2, 62, 10, 11 straipsnių ir priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 111, 112, 113 straipsniais įstatymas Nr. XIV-784. Įgyvendinant direktyvą (ES) 2019/1936 siekiama sukurti naują tobulesnę kelių infrastruktūros saugumo valdymo sistemą, apimančią naujų procedūrų reglamentavimą, procedūrų atlikimą ir atsakomybę. Nauja sistema siekiama užtikrinti tinkamą kelių infrastruktūros saugumo valdymą ir laikui bėgant pagerinti eismo saugumą Lietuvos keliuose.

Pranešėjų apsaugos įstatymo Nr. XIII-804 pakeitimo įstatymas Nr. XIV-783 (nauja redakcija). Juo į Lietuvos nacionalinę teisę perkeltos 2019 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos (toliau – Direktyva (ES) 2019/1937) nuostatos. Perkėlus Direktyvos (ES) 2019/1937 nuostatas į naujos redakcijos Pranešėjų apsaugos įstatymą pasiekta šių tikslų: įtvirtintos naujas sąvokos ir jų apibrėžtis; išplėstas pažeidimų, patenkančių į įstatymo reguliavimo sritį, sąrašas; išplėstas asmenų, pateikiančių informaciją apie pažeidimus, teisę rinktis kur kreiptis ne tik nacionaliniu lygmeniu, bet įtraukiant ir Europos Sąjungos institucijas; išplėstas subjektų, kuriems užtikrinama apsauga nuo neigiamo poveikio priemonių, ratas; išplėstas subjektų, kuriems užtikrinamas konfidencialumas, ratas; išplėstas neigiamo poveikio priemonių sąrašas ir kt.

Vidaus tarnybos statuto 7, 9, 53 ir 72 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-856. Juo įgyvendintas Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2021 m. balandžio 14 d. nutarimas Nr. KT58-A-N4/2021 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 9 straipsnio 2 dalies 1 punkto nuostatos atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. Šiuo nutarimu Konstitucinis Teismas pripažino, kad Vidaus tarnybos statuto 9 straipsnio 2 dalies 1 punkto nuostata „pripažintas kaltu dėl tyčinio nusikaltimo padarymo, nesvarbu, ar teistumas išnyko, ar yra panaikintas“ prieštarauja Konstitucijos 33 straipsnio 1 dalies nuostatai „piliečiai turi teisę lygiomis sąlygomis stoti į Lietuvos Respublikos valstybinę tarnybą“, 48 straipsnio 1 dalies nuostatai „kiekvienas žmogus gali laisvai pasirinkti darbą“ ir konstituciniam teisinės valstybės principui. Konstitucinis Teismas konstatavo, kad pagal ginčijamą teisinį reguliavimą būti statutiniais valstybės tarnautojais – vidaus tarnybos sistemos pareigūnais neterminuotai draudžiama ne tik asmenims, padariusiems itin pavojingus nusikaltimus, inter alia Lietuvos valstybei ar valstybės tarnybai, bet ir visiems pripažintiems kaltais dėl bet kurio tyčinio nusikaltimo padarymo asmenims, neatsižvelgiant į padaryto nusikaltimo pavojingumą. Atsižvelgiant į minėtą Konstitucinio Teismo nutarimą, patikslintos Vidaus tarnybos statuto nuostatos dėl vidaus tarnybos sistemos pareigūnų nepriekaištingos reputacijos reikalavimų.

Vartotojų teisių apsaugos įstatymo Nr. I-657 12, 222, 23, 233, 25, 27, 28, 293, 32, 33, 40 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 351, 352 straipsniais įstatymas Nr. XIV-550. Įstatymu siekiama efektyvesnio vartojimo ginčų neteisminio sprendimo, skatinant pardavėjus, paslaugų teikėjus kuo anksčiau taikiai išspręsti kilusius ginčus su vartotojais. Numatoma, kad pardavėjas ar paslaugų teikėjas turėtų atlyginti ginčų nagrinėjimo išlaidas, jeigu vartotojas būtų teisy. Padidinta vartojimo ginčų, kurie nagrinėjami ne teismo tvarka, minimali suma nuo 10 iki 20 eurų. Įstatymu taip pat siekiama efektyvesnės vartotojų apsaugos nuo nesąžiningų sąlygų vartojimo sutartyse, aiškiai reglamentuojant Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos atliekamą vartojimo sutarčių nagrinėjimą dėl nesąžiningų sąlygų nustatymo, įskaitant išankstinį (*ex ante*) vartojimo sutarčių projektų vertinimą dėl nesąžiningų sąlygų, taip pat nustatant pardavėjų, paslaugų teikėjų atsakomybę už nustatytų nesąžiningų sąlygų taikymą.

Civilinio kodekso 6.2281, 6.2283, 6.2284, 6.2286, 6.2287, 6.2288, 6.22810, 6.22811 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymas Nr. XIV-885 ir lydimieji Vartotojų teisių apsaugos įstatymo ir Nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymo Nr. X-1409 2, 5, 6, 7, 13, 14, 16, 20, 21, 23 straipsnių ir priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 121 straipsniu įstatymas Nr. XIV-887. Įstatymais siekiama užtikrinti 2019 m. lapkričio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos

direktyvos (ES) 2019/2161, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/13/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/6/EB, 2005/29/EB ir 2011/83/ES, nuostatų perkėlimą į nacionalinę teisę. Direktyva 2019/2161 siekiama geresnio vartotojų apsaugos teisės aktų vykdymo užtikrinimo ir vartotojų apsaugos modernizavimo, stiprinant vartotojų teisių apsaugą internete bei skaitmeninių paslaugų rinkoje, taip pat sudarant geresnes vartotojų apsaugos nuo nesąžiningos komercinės veiklos teisinės sąlygas ir veiksmingiau kovoti su skirtingos produktų kokybės Europos Sąjungoje problema. Siekiama sudaryti teisinės sąlygas stiprinti vartotojų teisių apsaugą internete, įskaitant elektronines prekyvietes (platformas) ir skaitmeninių paslaugų teikimą, stiprinti vartotojų apsaugą nuo nesąžiningos komercinės veiklos, be kita ko, nustatant vartotojų, nukentėjusių nuo nesąžiningos komercinės veiklos, teisių gynimą (žalos atlyginimą) ir nustatant verslininkų atsakomybę už vartotojų teisių pažeidimus, kurie patenka į 2017 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/2394 dėl nacionalinių institucijų, atsakingų už vartotojų apsaugos teisės aktų vykdymo užtikrinimą, bendradarbiavimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 taikymo sritį.

Civilinio kodekso 3.210, 3.224, 3.246, 3.250, 3.253, 3.254, 3.2541, 3.257, 3.261, 3.262, 3.264, 3.268, 3.269 ir 3.2761 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-888 ir Civilinio proceso kodekso 494, 4961, 500 ir 501 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-889. Įstatymais siekiama patobulinti teisinį reguliavimą, susijusį su vaiko globos (rūpybos) organizavimu, užtikrinti globojamo (rūpinamo) vaiko teises ir teisėtus interesus, taip pat suvienodinti Civilinio kodekso ir Civilinio proceso kodekso teisinį reguliavimą, reguliavimą papildyti naujomis nuostatomis, kurios reglamentuotų įrodymų, reikalingų valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos arba prokuroro pareiškimui dėl vaiko nuolatinės globos ar rūpybos nustatymo pagrįsti, formą ir turinį.

Seimo statutas „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto Nr. I-399 11, 33, 34, 35, 36, 45, 53, 55, 86, 88, 89, 97, 144, 157, 195, 207 ir 208 straipsnių pakeitimo“ Nr. XIV-787. Šiuo statutu įtvirtinta galimybė rengti Seimo struktūrinių padalinių posėdžius nuotoliniu būdu ne tik esant ekstremaliajai situacijai ir (ar) karantinui. Priimtu statutu aiškiau reglamentuojamos Seimo sesijos darbų programos, Vyriausybės programos projektų nagrinėjimo Seimo komitetuose ir Seime procedūros, taip pat, atsižvelgiant į praktikoje kylančius neaiškumus, keičiamos kitos Seimo statuto nuostatos, siekiant racialesnio, prasmingesnio Seimo ir jo struktūrinių padalinių darbo.

Seimo statutas „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo statuto Nr. I-399 papildymo 121 straipsniu“ Nr. XIV-815. Statutu įtvirtinama, kad Civilinės saugos įstatymo nustatyta tvarka dėl užkrečiamosios ligos plitimo grėsmės paskelbus valstybės lygio ekstremaliąją situaciją arba Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka paskelbus karantiną, Seimo nariai į Seimo rūmus gali įeiti Seimo valdybos nustatyta tvarka Seimo kanceliarijai užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės Seime tikslais pateikę susipažinti dokumentą, patvirtinantį, kad Vyriausybės nustatyta tvarka pasitikrino, ar neserga užkrečiamąja liga, dėl kurios yra paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija ir (ar) karantinas, arba kad atitinka teisės aktuose nustatytas išimtis, kai toks sveikatos patikrinimas gali būti neatliekamas. Pažymėtina, kad, jeigu Seimo narys negalės dalyvauti Seimo rūmuose vykstančiame Seimo posėdyje, Seimo komiteto ar komisijos posėdyje dėl to, kad nepateikia atitinkamo dokumento, bus laikoma, kad posėdis praleistas be svarbios pateisinamos priežasties.

Pataisos pareigūnų veiklos įstatymo Nr. XIII-1387 pakeitimo įstatymas (nauja redakcija) Nr. XIV-878, Vidaus tarnybos statuto, Probacijos įstatymo, Bausmių vykdymo kodekso ir kitų įstatymų pakeitimų įstatymai. Priimti teisės aktai įtvirtina probacijos tarnybos statusą, lygiavertį Kalėjimų departamentui bei paminėti pakeitimai leis užtikrinti vienodą dėmesį tiek probacijos, tiek laisvės atėmimo bausmių vykdymui. Kartu Kalėjimų departamento ir probacijos tarnybos santykiai bus grindžiami ne subordinacija, o tarpusavio bendradarbiavimo principais. Tai kartu leis lanksčiau ir greičiau reaguoti į įstatyminio reguliavimo keitimo poreikį probacijos srityje, probacijos sistemos glaudesnę ryšį su politiką šioje srityje formuojančia Teisingumo ministerija.

Administracinių nusižengimų kodekso 247, 589, 608 straipsnių ir priedo pakeitimo ir Kodekso papildymo 2481, 2482, 2483 straipsniais įstatymas Nr. XIV-598. Įstatymu įtvirtinamos direktyvą (ES) 2019/904 įgyvendinančios nuostatos – už Atliekų tvarkymo įstatymo ir Pakuočių ir

pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo nustatytų reikalavimų nevykdymą ar netinkamą vykdymą nustatomos baudos. Priimtu įstatymu siekiama sumažinti tam tikrų vienkartinį plastikinių gaminių, žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, iš aerobiškai skaidaus plastiko pagamintų gaminių poveikį aplinkai ir skatinti perėjimą prie žiedinės ekonomikos kuriant novatoriškus ir tvarius verslo modelius, gaminius bei medžiagas.

Administracinių nusižengimų kodekso 12, 33, 223, 321, 325, 327, 401, 4131, 558, 560, 569, 578, 579, 589, 608, 609, 610, 611, 617, 618, 620, 621, 644, 664, 665 straipsnių, XXXIX skyriaus pavadinimo ir priedo pakeitimo ir 323 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas Nr. XIV-785. Priimtu įstatymu įtvirtinama administracinė atsakomybė už patekimą ar bandymą patekti į saugomą objektą, kuriame yra nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbūs įrenginiai ir turtas, neturint tam teisės. Taip bus užtikrinta tinkama nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto apsauga. Įstatymu įtvirtinamas toks teisinis reguliavimas, kuris užtikrins asmens, pranešusio apie administracinio nusižengimo požymių turinčios veikos padarymą ir manančio, kad šia veika jam padaryta fizinė, turtinė ar neturtinė žala, teises ir teisėtus interesus. Įstatyme nustačius griežtesnę atsakomybę už Karo prievolės įstatyme nustatytų karo prievolinkų pareigų nevykdymą, paskirtų atlikti alternatyviąją krašto apsaugos tarnybą karo prievolinkų pareigų nevykdymą, tikimasi sumažinti asmenų, darančių šiuos administracinius nusižengimus, skaičių. Taip pat įstatymu įtvirtinamos atsakomybę griežtinančios nuostatos, susijusios su energetikos objektų ir įrenginių apsaugos taisyklių pažeidimais, kuriomis siekiama didinti tokių pažeidimų prevenciją.

Administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio ir priedo pakeitimo ir Kodekso papildymo 4761 straipsniu įstatymas Nr. XIV-636. Numatyta administracinė atsakomybė asmenims, kurie nesiverčia elektroninių ryšių veikla, arba juridinių asmenų, kurie nesiverčia elektroninių ryšių veikla, vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims už Elektroninių ryšių įstatyme (ERĮ) numatytos informacijos nepateikimą, klaidingas, neteisingos ar neišsamios informacijos pateikimą, taip pat minėtiems asmenims numatyta atsakomybė už naujos redakcijos ERĮ 47 straipsnio 5 ar 6 dalyje nurodytos informacijos nepateikimą, neteisingos ar neišsamios informacijos pateikimą tyčia arba dėl neatsargumo.

Administracinių nusižengimų kodekso 573 ir 589 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-773 ir Administracinių bylų teisenos įstatymo Nr. VIII-1029 14, 18 ir 112 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-774. Žvalgybos kontrolieriui suteikiama teisė pradėti administracinių nusižengimų teiseną, t. y. surašyti administracinių nusižengimų protokolą, dėl tokių administracinių nusižengimų, kaip kliudymas valstybės pareigūnams įgyvendinti jiems suteiktas teises, jo garbės ir orumo pažeminimo. Žvalgybos kontrolieriui suteikiama teisė kreiptis į administracinę teisimą su prašymu iširti, ar norminis administracinis aktas (ar jo dalis) atitinka įstatymą ar Vyriausybės norminį teisės aktą. Žvalgybos kontrolieriaus sprendimai bus rekomendacinio pobūdžio.

Baudžiamojo kodekso XX skyriaus pavadinimo pakeitimo ir Kodekso papildymo 148(1) straipsniu įstatymas Nr. XIV-576 ir Baudžiamojo proceso kodekso 167 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-786. Baudžiamojo proceso kodekso nuostatos buvo suderintos su šio Baudžiamojo kodekso pakeitimo įstatymo nuostatomis. ES valstybės pasirašė, o daugiau nei pusė jų ir ratifikavo 2011 m. Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo. Konvencijos 34 straipsnis (Persekiojimas) įpareigoja prie jos prisijungusias šalis imtis būtinų teisėkūros ar kitų priemonių, kuriomis užtikrinama, kad būtų kriminalizuotas tyčinis pasikartojantis kitam asmeniui grėsmę keliantis elgesys, dėl kurio šis asmuo jaučiasi nesaugus. Baudžiamojo kodekso pakeitimu buvo siekiama uždrausti baudžiamosios teisės priemonėmis neteisėtą žmogaus persekiojimą, t. y. asmenų veikas, kurie prieš aiškiai išreikštą žmogaus valią ir neturėdami teisėto pagrindo sistemingai persekioja žmogų, jeigu dėl to tas žmogus buvo priverstas pakeisti gyvenamąją vietą ar darbą, ar mokymosi įstaigą arba buvo padarytas kitoks neigiamas poveikis jo socialiniam gyvenimui ar neigiamas poveikis jo emocinei būsenai.

Baudžiamojo kodekso 189 ir 216 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIV-699 ir Baudžiamojo proceso kodekso 151 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-700. Šiais įstatymais buvo įgyvendintos ES Direktyvos: Direktyva (ES) 2017/1371 ir Direktyva (ES) 2015/849, susijusios su pinigų plovimu, suderintas baudžiamasis procesas su Baudžiamojo kodekso nuostatomis. Nauja

yra tai, kad laikoma nusikaltimu ne tik, kai turtas gautas iš nusikalstamos veiklos, bet ir kai šis turtas gautas dalyvaujant tokioje veikloje. Vienodas pinigų plovimo traktavimas tarptautinėje bendruomenėje yra labai svarbus siekiant veiksmingai kovoti su pinigų plovimu (įvairių teisinių instrumentų taikymas, nuosprendžių pripažinimo ir kt. klausimai gali būti sėkmingai sprendžiami, kai visos ES šalys pinigų plovimą supras vienodai).

Azartinių lošimų įstatymo Nr. IX-325 10 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-337. Nustatytas draudimas skatinti lošti bet kokia forma ir priemonėmis, tai yra draudimas bet kuria forma ir bet kokiomis priemonėmis skleisti informaciją ar atlikti įtikinėjimo veiksmus, įskaitant specialius renginius, bandomuosius lošimus, akcijas, nuolaidas, dovanas ir panašaus pobūdžio skatinamąsias priemones, skatinančius dalyvauti lošimuose ar nuotoliniuose lošimuose yra viena iš priemonių, kuri neleis susidaryti sąlygoms atsirasti didesnei tikimybei iš lošimų kylančiai žalai žmonių sveikatai, taip pat socialinei ir ekonominei žalai valstybei. Priimtu įstatymu bus ribojamas neigiamas lošimų poveikis visuomenei ir ypač nepilnamečiams asmenims. Įstatymu pasiektas tikslas nustatyti skatinimo dalyvauti lošimuose draudimą Lietuvos teritorijoje, tokiu būdu mažinant lošimams išleidžiamas sumas, lošimams leidžiamą laiką, lošimų patrauklumą ir galimas lošimų sukeltas neigiamas pasekmes visuomenei.

VALSTYBĖS VALDYMAS IR SAVIVALDA

Valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. XIV-863. Juo sprendžiamos didžiausios praktikoje kylančios problemos, tokios kaip apmokėjimas už pavadavimą, kai pavaduoti reikia ilgiau nei pusmetį (buvo negalima priemokos mokėti ilgiau nei pusę metų), būtinas apmokėjimas už papildomus darbus (anksčiau tai buvo darbdavio teisė spręsti, ar mokėti papildomai), galimybė vertinimo metu labai gerai dirbusiam tarnautojui daugiau nei iki šiol padidinti darbo užmokestį. Visos šios priemonės didina valstybės tarnybos patrauklumą, leidžia vadovams lanksčiau valdyti žmogiškuosius išteklius ir išsaugoti bei pritraukti geriausius specialistus. Įstatymu taip pat sumažinta biurokratinė našta vertinant ar valstybės tarnautojas gali dirbti kitą darbą – numatyta, kad pareiga užtikrinti, kad kitas darbas nesukelia interesų konflikto tenka darbuotojui, o darbdavys tyrimą dėl to pradeda, jeigu gauna informacijos, kad interesų konfliktas yra galimas. Kartu tai siejasi su tarnautojo pareiga pildyti viešai skelbiamą Privačių interesų deklaraciją, kurios turinys darbdaviui taip pat yra žinomas, todėl rizikos dėl interesų konfliktų valdymo yra sumažintos.

ŽMOGAUS TEISĖS

Baudžiamojo kodekso XX skyriaus pavadinimo pakeitimo ir kodekso papildymo 1481 straipsniu įstatymas. Įstatymo projektas dar 2019 m. buvo parengtas Žmogaus teisių komiteto sprendimu sudarytoje darbo grupėje. Šiuo įstatymu kriminalizuojamas neteisėtas žmogaus persekiojimas: „Tas, kas prieš aiškiai išreikštą žmogaus valią neturėdamas teisėto pagrindo sistemingai persekiojo šį žmogų, jeigu dėl to nukentėjęs asmuo buvo priverstas pakeisti gyvenamąją vietą ar darbą, ar mokymosi įstaigą arba buvo padarytas kitoks neigiamas poveikis jo socialiniam gyvenimui ar neigiamas poveikis jo emocinei būsenai, padarė baudžiamąjį nusižengimą ir baudžiamas viešaisiais darbais arba bauda, arba laisvės apribojimu, arba areštu“. Iki įstatymo priėmimo atsakomybė už persekiojimą, kaip veiką, pasižyminčią aktyviu įkyrių kontaktu su persekiojamu asmeniu, kai persekiojamas asmuo yra išreiškęs valią neturėti kontakto su persekiotoju, nebuvo nustatyta. Iki priimant įstatymą teisiųjų prielaidų apsaugoti persekiojamus asmenis nebuvo.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatymo Nr. VIII-238 5 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-728. Įstatymas buvo keičiamas siekiant sudaryti sąlygas laisvės kovotojų, rezistentų ir kitų asmenų, nužudytų Lietuvos Respublikos teritorijoje okupacinių režimų metu identifikavimui bei įamžinimui. Naujas teisinis reguliavimas užtikrins projektų, susijusių su memorialinių kompleksų, paminklų statyba, atminimo ženklų, meno kūrinių, monografijų kūrimu įgyvendinimą ne tik Lietuvos Respublikos teritorijoje, bet ir už jos ribų.

Gyventojų registro įstatymo Nr. I-2237 11 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XIV-729. Įstatymo tikslas – įtraukti Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrą į subjektų

(Lietuvos Respublikos gyventojų registro duomenų gavėjų) ratą, turintį teisę iš Lietuvos Respublikos gyventojų registro duomenų teikėjo (VĮ Registrų centro) gauti informaciją apie žuvusiųjų ir/ ar nužudytų laipiliesvės kovotojų giminystės ryšius, Lietuvos Respublikos teritorijoje ir už jos ribų ieškant žuvusiųjų ir / ar nužudytų laisvės kovotojų giminių, organizuojant žuvusiųjų ir/ ar nužudytų laisvės kovotojų palaikų identifikavimą.

Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo Nr. XI-1425 pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-1056 (numatoma priimti 2022 m. sausio mėn.). Projektas svarbus nustatomomis naujomis priemonėmis, svarbiomis užtikrinant smurtą artimoje aplinkoje patiriančių asmenų apsaugą. Nustatomas apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje orderio institutas, kuris suteiks policijos pareigūnui teisę įpareigoti smurtautoją tam tikram nustatytam laikui išsikelti iš bendrų namų su smurtą patyrusiu asmeniu, nesiartinti prie šio asmens, neieškoti su juo kontaktų.

Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo Nr. XI-1196 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-430(3) (numatoma priimti 2022 m. sausio mėn.). Šiuo įstatymo projektu įtvirtinama asmens, iki 1940 m. birželio 15 d. turėjusio Lietuvos Respublikos pilietybę, sąvoka. Pataisa leis lietuvių kilmės asmenims nebeįrodinėti, kad jų tėvai ar seneliai, buvę Lietuvos piliečiais, pilietybę išlaikė iki 1940 m. Tai svarbus pakeitimas Pietų Amerikoje gyvenantiems lietuviams ir litvakams.

Parengė

Informacijos ir komunikacijos departamento

Tyrimų skyriaus patarėja

Dalia Juknevičiūtė

Tel. (8 5) 239 6185, el. p. dalia.juknevičiute@lrs.lt

Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyriaus parengti analitiniai ir informaciniai darbai skirti Seimo narių parlamentinei ir Seimo kanceliarijos veiklai. Šiuose darbuose pateikta informacija nėra oficiali Lietuvos Respublikos Seimo pozicija.

Šį darbą atgaminti, išleisti, platinti, versti, perdirbti, viešai skelbti, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis, galima tik gavus Seimo kanceliarijos leidimą.

Visais atvejais naudojant šį darbą privaloma nurodyti šaltinį.

© Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, 2022